

Regeringens proposition

2006/07:15

En arbetslöshetsförsäkring för arbete

Prop.
2006/07:15

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 november 2006

Fredrik Reinfeldt

Sven Otto Littorin
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring

De huvudsakliga förslagen är följande.

Det arbetsvillkor som skall vara uppfyllt för rätt till arbetslöshetsersättning skärps.

Den s.k. överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen begränsas som huvudregel till fem år.

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom studier, studerandevillkoret, avskaffas.

Arbetslöshetsersättning lämnas med 80 procent av den sökandes tidigare förvärvsinkomster, upp till ett visst högsta belopp, under de 200 första ersättningsdagarna. Därefter lämnas ersättning med 70 procent. I avvaktan på kommande ändringar avseende ersättningsperiodens längd införs också en ersättningsgrad om 65 procent för arbetssökande som fått en förlängning av perioden enligt de nu gällande reglerna.

Beräkningen av den normalarbetstid som ligger till grund för arbetslöshetsersättningen ändras så att ersättningen grundas på förvärvsinkomsterna under de senaste tolv månaderna.

Det föreslås att arbetslöshetskassornas skyldighet att betala avgifter till staten ändras på följande sätt.

Det införs en förhöjd finansieringsavgift vilken till viss del görs beroende av utbetalning av arbetslöshetsersättning per medlem i kassan jämfört med den genomsnittliga utbetalningen för samtliga kassamedlemmar.

Två begränsningar för den förhöjda avgiften införs. För arbetslösa medlemmar betalar kassan ingen förhöjd avgift och den förhöjda avgiften begränsas till högst 300 kronor per månad för medlem som inte är arbetslös.

En begränsning införs dessutom av en kassas skyldighet att betala finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift. Dessa avgifter får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

En kassa tillåts inte höja medlemsavgiften för arbetslösa medlemmar och för andra medlemmar med mer än 300 kronor per månad för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften.

Det införs en definition av vem som anses vara arbetslös medlem vid tillämpning av reglerna om förhöjd finansieringsavgift.

Utjämningsavgiften och därmed även utjämningsbidraget avskaffas. Det föreslås även att regeringen ges rätt att besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för annat ändamål än för kostnader för ersättning som betalas ut enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Vissa övergångsbestämmelser föreslås.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.....	11
3	Ärendet och dess beredning.....	15
4	Inledning.....	16
5	Nya regler i lagen om arbetslöshetsförsäkring	16
5.1	Behovet av nya regler	16
5.2	Arbetsvillkoret	17
5.3	Den överhoppningsbara tiden	20
5.4	Studerandevillkoret	21
5.5	Ersättningsperiodens längd och ersättningsgraden	23
5.6	Normalarbetstidens beräkning	26
5.7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	28
6	Nya regler i lagen om arbetslöshetskassor	29
6.1	Bakgrund.....	29
6.1.1	Tidigare finansiering av arbetslöshetsförsäkringen	29
6.1.2	Nuvarande finansiering av arbetslöshetsförsäkringen	30
6.1.3	Kopplingen avgifter och arbetslöshet	31
6.1.4	Avgifter till Alfa-kassan	31
6.2	Överväganden	32
6.2.1	Avgifter från arbetslöshetskassorna.....	32
6.2.2	Avgifter från medlemmarna.....	39
6.2.3	Definition av arbetslös medlem	40
6.2.4	Följdändring för den kompletterande kassan..	42
6.2.5	Bidrag till arbetslöshetskassor	42
6.2.6	Överklagande	43
6.3	Ikraftträdande	43
7	Konsekvenser	44
7.1	Ekonomiska konsekvenser.....	44
7.2	Jämställdhets- och diskrimineringsaspekter	45
8	Författningskommentar	47
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	47
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	49
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.....	50

Bilaga 1	Lagförslagen i utkastet till proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete.....	53	Prop. 2006/07:15
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna (utkastet till proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete).....	58	
Bilaga 3	Lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss Finansiering av arbetslöshetsförsäkringen	59	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna (utkastet till lagrådsremiss Finansiering av arbetslöshetsförsäkringen)	63	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	64	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	67	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 november 2006.	71	
	Rättsdatablad.....	72	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2006/07:15

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
2. lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 18, 19 och 30 a §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 18 § skall utgå,

dels att 7, 12, 13 a, 25, 26 och 28 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ *eller studerandevillkoret enligt 19 §* (medlemsvillkor).

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ (medlemsvillkor).

12 §

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 70 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

¹ Senaste lydelse av
18 § 2003:330
19 § 2003:330
30 a § 2003:330.

² Senaste lydelse 2003:330.

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning skall den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

13 a §³

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämföras med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 300 av de där angivna 450 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 330 av de där angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 50 timmar.

25 §⁴

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag. *Dagpenning kan under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod lämnas med en högre dagpenning än under resterande dagar. Den högsta dagpenningen kan begränsas i tiden för personer som utför deltidsarbete.*

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag.

³ Senaste lydelse 2000:1460.

⁴ Senaste lydelse 2000:1460.

26 §

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med 80 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

- 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,
- 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och
- 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För en sökande som dag 300 är förälder till barn under 18 år skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av ersättningsperioden.

När det bestäms med vilken procentsats ersättning skall lämnas skall dag då en sökande fått aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd jämföras med ersättningsdag enligt denna lag. Därvid beaktas inte dagar före den 1 januari 2007.

28 §⁵

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylldes. Om arbetsvillkoret uppfyllts genom det arbetsvillkor som anges i 12 § första stycket 1 får, om detta är förmånligare för den sökande, som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden i allt det förvärvsarbete som utförts under hela ramtiden enligt samma paragraf. Vid denna beräkningsmetod får dock endast månad då den sökande utfört arbete under minst 70 timmar räknas med.

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden under hela den i 12 § angivna ramtiden om tolv månader.

⁵ Senaste lydelse 2006:470.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omräkning av normalarbetstid.

Prop. 2006/07:15

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. En sökande som, innan lagen träder i kraft, har uppfyllt villkoren i 12 och 13 a §§ i deras äldre lydelse får tillgodoräkna sig detta vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet vad gäller den första ersättningsperioden därefter.

3. Vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet får en sökande, då 12 § första stycket 1 tillämpas, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden inom ramtiden utfört arbete under minst 70 timmar. Detta gäller dock bara vid prövning av ersättning under den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet.

4. Vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet får en sökande, då 12 § första stycket 2 tillämpas, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden inom ramtiden utfört arbete under minst 45 timmar. Detta gäller dock bara vid prövning av ersättning under den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet.

5. Om 13 a § första stycket är tillämplig i fall som avses i punkten 4 får sökanden, vid tillämpning av 13 a § andra stycket första meningen, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden utfört förvärvsarbete under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Vid tillämpning av 13 a § andra stycket andra meningen får sökanden tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

6. En sökande som, innan lagen träder i kraft, har uppfyllt villkoren i upphävda 18 eller 19 § får tillgodoräkna sig detta vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet vad gäller den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet. Ansökan om rätt till ersättning måste dock ha kommit in till arbetslöshetskassan senast vid utgången av februari 2007. Vid fastställande av dagpenning för den som har uppfyllt villkoren enligt 19 § skall den upphävda 30 a § tillämpas.

7. För den som karenstiden enligt 21 § har börjat löpa innan lagen träder i kraft skall, vid beräkning av sökandens normalarbetstid under den första ersättningsperioden därefter, 28 § i dess äldre lydelse tillämpas.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshets- försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 17 a § i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §

Tid som enligt 16, 17 eller 23 §§ inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst *sju* år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst *fem* år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. För den som karenstiden enligt 21 § har börjat löpa innan lagen träder i kraft skall, vid beräkning av sökandens ramtid, 17 a § första stycket i dess äldre lydelse tillämpas.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

dels att 41, 48, 49 och 87 §§ samt rubriken närmast före 48 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 41 a och 93 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *utjämningsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

Föreslagen lydelse

41 §

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får inte för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften höja medlemsavgiften

1. för arbetslös medlem, eller
2. med mer än 300 kronor i månaden för medlem som inte är arbetslös i den mening som avses i 41 a §.

41 a §

Med arbetslös avses i 41 § en person som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda finansieringsavgiften avser fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning för den tid som avses i 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Finansieringsavgift och utjänningsavgift

Arbetslöshetskassorna skall för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senast förflutna verksamhetsåret till staten betala

1. en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetald ersättning som avser inkomstbortfallsförsäkringen med ett belopp som motsvarar 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift), och

2. en avgift för finansiering av ett för kassorna gemensamt utjämningsbidrag med ett belopp som motsvarar tre procent av den gällande högsta dagpenningen (utjämningsavgift).

Finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift

48 §

En arbetslöshetskassa skall till staten betala en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetald ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i kalendermånaden. Avgiften skall motsvara 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift).

En arbetslöshetskassa skall utöver avgiften enligt första stycket för samma ändamål betala en avgift för varje medlem i kassan som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under kalendermånaden (förhöjd finansieringsavgift). Denna avgift beräknas enligt följande:

– från genomsnittet av en kassas totalt utbetalda dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen per månad och medlem under perioden juli till och med juni närmast föregående år subtraheras motsvarande belopp för samtliga kassor,

– skillnaden multipliceras med 0,000145,

– produkten multipliceras med 240,

– varefter 240 adderas till den senare produkten.

Avgiften enligt andra stycket skall dock vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § när arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter i tillräcklig omfattning.

De avgifter som en arbetslöshetskassa skall betala enligt första och andra styckena får tillsam-

mans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

49 §

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras *samt om utjämningsbidrag.*

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras.

87 §⁶

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *utjämningsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

⁶ Senaste lydelse 2004:225.

93 a §

Regeringen får besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för andra ändamål än dem som anges i 93 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
  2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet.
  3. Den äldre lydelsen av 49 § gäller för föreskrifter som avser tid före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1), under utgiftsområde 13, aviserade regeringen ett antal förändringar när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Ändringarna är en del av en större reform för att stärka arbetslinjen och öka sysselsättningen. I reformen ingår också förslag om omfattande skattesänkningar, vilka bland annat skall finansieras av en ökad egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen. Reformens olika delar bör träda i kraft samtidigt. Det har därför varit angeläget att detta lagstiftningsärende handläggs skyndsamt.

Förslagets påverkan på statens inkomster och utgifter 2007 har beaktats i budgetpropositionen.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring

Ett utkast till proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete, med förslag till ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring, har utarbetats inom Näringsdepartementet och remitterats. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 1*.

Remissinstanserna har givits tillfälle att yttra sig över förslaget vid ett remissmöte den 30 oktober 2006. En förteckning över remissinstanserna med uppgift om vilka som närvarade vid remissmötet finns i *bilaga 2*. De skriftliga remissvaren, ett protokoll från remissmötet och en sammanställning av remissynpunkterna finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr N 2006/8076/A).

Lagen om arbetslöshetskassor

Ett utkast till lagrådsremiss Finansiering av arbetslöshetsförsäkringen (dnr N2006/7484/A) har utarbetats inom Näringsdepartementet. Det remitterades samtidigt som budgetpropositionen överlämnades till riksdagen. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 3*.

Remissinstanserna har givits tillfälle att yttra sig över förslaget vid ett remissmöte den 23 oktober 2006. En förteckning över remissinstanserna med uppgift om vilka som närvarade vid remissmötet finns i *bilaga 4*. De skriftliga remissvaren, ett protokoll från remissmötet och en sammanställning av remissynpunkterna finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr N2006/7484/A).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 november 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Regeringen har följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.2.1, 6.2.2 och 7. I propositionen har också vissa redaktionella ändringar gjorts.

Situationen på den svenska arbetsmarknaden har under det sista decenniet präglats av ett växande utanförskap för alltför många människor. I synnerhet gäller detta för en stor andel arbetslösa som trots en uppgång i den svenska ekonomiska tillväxten inte lyckats få ett fäste på arbetsmarknaden. Under år 2005 var 270 000 kvinnor och män inskrivna som arbetslösa vid landets arbetsförmedlingar. Därutöver ingick 106 000 personer i konjunkturberoende program och 71 000 personer var deltid-arbetslösa samma år.

Den politik som hittills har förts har präglats av en övertro på arbetsmarknadspolitiska insatser och på en generös arbetslöshetsförsäkring som ett sätt att bryta de arbetslösas utanförskap.

Regeringen kan nu konstatera att dessa sätt att bekämpa arbetslösheten inte har fungerat i den utsträckning som tidigare regeringar hoppats. Lösningen för att bekämpa arbetslösheten, anser regeringen, är att förutsättningar för nya arbeten skapas så att fler kan erbjudas ett arbete samtidigt som det skall finnas starka incitament att ta de lediga arbetena.

Regeringen anser att de förslag som är presenterade i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) lägger grunden för den framtida arbetsmarknadspolitiken. Dock kan man inte se endast på de förslag som berör de arbetslösa utan man måste se regeringens politik som en helhet där alla politikområden sammantaget påverkar arbetsmarknadspolitiken. Ett tydligt exempel på detta är förslaget med det s.k. jobbskatteavdraget, vilket syftar till att göra det mer lönsamt att arbeta. Regeringen avser också att under våren 2007 behandla frågorna om jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar m.m.

Regeringen har remitterat de förslag som berör arbetslöshetsförsäringen och som aviserades i budgetpropositionen, samt haft två remissmöten för att inhämta synpunkter från berörda remissinstanser. En stor del av den kritik mot förslagen som framkommit består i bl.a. att beredningstiden varit för kort och att konsekvenserna av förslagen inte utretts tillräckligt. Regeringen har viss förståelse för denna kritik men menar att förslagen i sina huvuddrag varit kända men också att det brådskar att få folk ur en långvarig arbetslöshet. Alltför många har varit arbetslösa för länge och att fördröja de arbetslösas möjligheter att återkomma till den reguljära arbetsmarknaden vore ett svek mot dessa redan utsatta grupper.

5 Nya regler i lagen om arbetslöshetsförsäkring

5.1 Behovet av nya regler

Regeringens bedömning: Det finns behov av att reformera arbetslöshetsförsäkringen.

Utkastets bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att remissförfarandet inte uppfyller beredningsskyldigheten. *Landsorga-*

nisationen i Sverige (LO) kritiserar den starkt begränsade remisstiden. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* är mycket kritisk mot den extremt korta remisstiden. *Statskontoret* anser att remissinstanserna får svårt att bedöma förslagen utan någon samlad föregående utredning och konsekvensbeskrivning. Statskontoret pekar särskilt på sambanden mellan olika socialförsäkringar inklusive försörjningsstödet; en åtstramning i ett system kan leda till ökat utnyttjande av andra system. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* och *Svenskt Näringsliv* påtalar att dagens möjlighet för den arbetslöse att begränsa sitt sökområde geografiskt och yrkesmässigt under de första 100 ersättningsdagarna rimmar dåligt med regeringens förslag med nedtrappning av ersättningsgraden i försäkringen. Den sökande bör så snart som möjligt undersöka alla möjligheter till arbete.

Skälen för regeringens bedömning: Utformningen av arbetslöshetsförsäkringen påverkar arbetsmarknaden. En generös arbetslöshetsförsäkring vid kortvarig arbetslöshet kan enligt regeringens mening öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Människor som kan få ekonomisk ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet blir trygga och vågar pröva nya arbeten. En alltför generös arbetslöshetsförsäkring riskerar däremot att motverka människors vilja att vid arbetslöshet hitta ett nytt arbete.

Enligt dagens regelverk lämnas arbetslöshetsersättning som huvudregel med 80 procent av den förlorade arbetsförtjänsten under avsevärd tid. De ekonomiska drivkrafterna att bryta arbetslösheten är därmed svaga. Enligt regeringens uppfattning skall arbete alltid löna sig mer än arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen bör därför reformeras.

För att en reform skall ge så positiva effekter som möjligt på sysselsättningen måste utformningen av flera faktorer i arbetslöshetsförsäkringen ses över. Dit hör t.ex. villkoren för rätt till ersättning, ersättningsperiodens längd, ersättningsgraden och beräkningsgrunden för ersättningen. Syftet med de förslag som lämnas och deras avsedda effekter utvecklas, förutom i avsnitten 5.2–5.6, också i avsnitt 7.2.

Kritiken rörande beredningen har behandlats i avsnitt 4.

5.2 Arbetsvillkoret

Regeringens förslag: Arbetsvillkoret skärps. En sökande skall under en ramtid av 12 månader omedelbart före arbetslöshetens inträde ha förvärvsarbetat i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad.

Alternativt skall den sökande ha förvärvsarbetat i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader.

För en sökande som för att uppfylla arbetsvillkoret kompletterar med tid då totalförsvarsplikt fullgjorts eller föräldrapenningförmån erhållits skall, för att det alternativa arbetsvillkoret skall anses uppfyllt, minst 330 av de 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall den sökande ha utfört förvärvsarbete, fullgjort totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån under tid som motsvarar minst 50 timmar.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsgivarverket*, *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* tillstyrker förslaget. *Arbetsgivarverket* stödjer de ambitioner som finns i förslaget att stärka arbetslinjen. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslagen. Ersättningsvillkoren i en arbetslöshetsförsäkring skall vara beteendestyrande mot nytt arbete. Det måste alltid löna sig att arbeta även om man är tvungen att åka flera mil. Ersättningsperioden får inte vara för lång och den bortre gränsen måste vara tydligt angiven.

LO avstyrker förslaget. *LO* menar att inkomstbortfallsförsäkringar med rimlig självrisk innebär att individen inte behöver ta första jobb som erbjuds, utan istället kan söka efter ett arbete som passar yrkeskunskapen. När försäkringen försämrats och inte längre ger inkomsttrygghet kan drivkrafter för arbete sjunka. *LO* anser att det föreslagna arbetsvillkoret slår mot deltidsarbetande. *TCO* påtalar också den negativa effekten för deltidsarbetande. Om en halvtidsarbetande varit borta från arbetet enstaka tillfällen t.ex. på grund av sjukdom eller vård av sjukt barn uppstår svårighet att uppfylla arbetsvillkoret. Det finns också flera kollektivavtal där heltid understiger 40 timmar i veckan. Den som arbetar halvtid med ett sådant avtal löper risk att inte nå upp till arbete om 80 timmar i månaden vid enstaka sjukdagar eller vård av sjukt barn. *TCO* anser också att de nämnda förslagen missgynnar kvinnor mer än män och därmed kan anses vara diskriminerande. *Sveriges Yrkesmusikerförbund* nämner att drygt 60 procent av förbundets frilansare fick arbetslöshetsersättning någon gång under 2005. *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)* anför att förslaget slår mot studenter som försöker etablera sig på arbetsmarknaden. Deltidsarbete är också mest vanligt bland kvinnor. *SACO* anser också att t.ex. lärare som har ferietjänst borde få tillgodoräkna sig den faktiska arbetstiden, 45 timmar i veckan. *Lärarnas riksförbund* konstaterar att förslaget slår mot deltidsarbetande och timanställda. *Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO)* framhåller att förslaget drabbar personer med låg tjänstgöringsgrad, särskilt i yrken med heltidsmått som understiger 40 timmar i veckan och i synnerhet om de varit frånvarande från arbetet enstaka dagar. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS)* menar att många yrkesverksamma på kulturområdet periodvis är beroende av a-kassesystemet och att det är en konsekvens av hur frilansarbetsmarknaden fungerar och av en underfinansierad kulturpolitik. För tillfälligt konstnärligt arbete finns en särskild omräkningstabell som innebär att gage kan omvandlas till arbetade timmar. I dessa fall innebär förändringen att det kommer att ställas krav på en högre lön för att överhuvudtaget uppfylla ett arbetsvillkor, vilket riskerar slå ut stora grupper av frilansare från försäkringen. *Sveriges Förenade Studentkårer (SFS)* anför att det skärpta arbetsvillkoret – 40 procent av heltid till 46 procent av heltid – är helt orimligt ur ett studentperspektiv. En assistenttjänst vid högskolan som får vara högst 40 procent av heltid för att kunna kombineras med utbildningsbidrag skulle inte längre kvalificera till arbetslöshetsersättning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) konstaterar att det skärpta arbetsvillkoret inte följs upp med ökat krav på arbetsutbudet enligt 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och inträdesvillkoret i kassan enligt 34 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

ILO-kommittén finner att Sverige med de föreslagna lagändringarna uppfyller preciserade krav som anges i berörda konventioner. ILO:s expertkommitté har i kommentarer till sina rapporter särskilt efterlyst information om de åtgärder och det skydd som erbjuds nya arbetssökande i synnerhet ungdomar. *SKL* menar att reglerna för arbetsvillkoret innebär för skarpa tröskeeffekter och förespråkar ett arbetsvillkor för inkomstrelaterad ersättning och ett annat lägre för ersättning med grundbelopp.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de centrala villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning är det s.k. arbetsvillkoret. Detta villkor innebär att en sökande, för att ha rätt till ersättning, under en ramtid av 12 månader omedelbart före arbetslöshetens inträde har haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 70 timmar per kalendermånad. Det finns också ett alternativt arbetsvillkor som innebär att den sökande skall ha haft förvärvsarbete i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader.

Vid prövningen av arbetsvillkoret finns en möjlighet för sökanden att som förvärvsarbete tillgodoräkna sig viss annan tid då förvärvsarbete inte utförts. Det gäller bl.a. dels tid då den sökande fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, dels tid då den sökande fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Detta tillgodoräknande får dock sammanlagt omfatta högst 2 kalendermånader.

Om denna möjlighet till tillgodoräknande utnyttjas gäller speciella regler för den som åberopar det alternativa arbetsvillkoret. För att detta villkor skall anses uppfyllt krävs då att av de 450 timmarna minst 300 timmar avser förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader, som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Dessutom skall den sökande under var och en av de återstående högst 2 månaderna ha utfört förvärvsarbete, fullgjort totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Arbetslöshetsförsäkringen skall ersätta inkomstbortfall från ett varaktigt arbete. Det är regeringens uppfattning att 6 månaders arbete, på samma sätt som i dag, skall räcka för att kvalificera till arbetslöshetsersättning. Regeringen anser emellertid att dagens krav på arbete under minst 70 timmar per kalendermånad under denna tid inte är tillräckligt. Kravet bör därför höjas till minst 80 timmar per kalendermånad. Som en konsekvens av detta bör också vid det alternativa arbetsvillkoret kravet på minst 450 timmars förvärvsarbete under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader höjas till minst 480 timmar och kravet på att arbetet skall ha utförts under minst 45 timmar under var och en av dessa 6 månader bör höjas till minst 50 timmar.

Regeringen anser att det är angeläget att sökanden faktiskt utfört arbete motsvarande 80 timmar i de kalendermånader som ingår i arbetsvillkoret och i de fall sökanden varit frånvarande från arbetet, oavsett de skäl som kan finnas för det, får han eller hon arbeta minst 80 timmar en annan månad inom ramtiden. Prövning kan också göras enligt det alternativa arbetsvillkoret där mindre arbete en månad kan kompenseras av mer arbete andra månader.

TCO:s invändning att förslagen i denna del kan vara diskriminerande mot kvinnor behandlas i avsnitt 7.2.

När det gäller lärarna finns sedan många år myndighetsföreskrifter där hänsyn tas till att antalet undervisningstimmar endast är en del av lärarens arbete. Regeringen ser ingen anledning att bedöma vissa former av heltidsarbete som mer än 40 timmar i veckan särskilt inte som detta för lärarnas del kompenseras av ledighet under ferier.

Slutligen bör två ändringar göras när det gäller den som kvalificerar sig för ersättning enligt det alternativa arbetsvillkoret och samtidigt som förvärvsarbete tillgodoräknar sig fullgjord tjänstgöring inom ramen för totalförsvarsplikten eller uppbyggnaden föräldrapenningförmån. Då gäller för närvarande att av de 450 timmarna, som nu föreslås höjt till 480 timmar, måste minst 300 av dessa timmar avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar, som nu föreslås höjt till 50 timmar. Tidsgränsen om 300 timmar bör nu höjas till 330 timmar. Dessutom gäller för denna kategori sökanden att vederbörande under de resterande 2 månaderna skall ha förvärvsarbetat, fullgjort tjänstgöring inom ramen för totalförsvarsplikten eller fått föräldrapenningförmån under tid som motsvarar minst 45 timmar. Tidsgränsen bör nu höjas till 50 timmar.

5.3 Den överhoppningsbara tiden

Regeringens förslag: Den tid som vid prövningen av om arbetsvillkoret uppfyllts inte skall räknas in i ramtiden, den s.k. överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen, begränsas som huvudregel till högst fem år.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *LO* avvisar förslaget att den överhoppningsbara tiden förkortas till 5 år. Det bör finnas marginaler för den som tappar fotfästet på arbetsmarknaden t.ex. genom sjukdom eller föräldraledighet att kunna studera och komma åter till arbetsmarknaden. *SACO* avstyrker förslaget som innebär stora svårigheter särskilt för akademiker med lång utbildning, t.ex. forskare och missgynnar dem som satsar på en riktigt lång utbildning. Det missgynnar också kvinnor som får barn under utbildningstiden. *SFS* är djupt kritisk till förslaget. *SFS* ser en risk att personer som valt att studera senare i livet i större grad kommer att begränsas till att ta kortare utbildningar för att inte riskera förlora sin arbetslöshetsersättning. Inom kort kommer mastersexamen att införas som examensgrad i högskolan och innebära att dagens fyraåriga utbildningar utökas till att bli femåriga samt att regeln kommer att skapa problem för dem som utöver grundutbildningen tar en licentiatgrad och därefter en doktorsgrad. Ändringen avskräcker också från familjebildning under studietiden.

IAF anför att en förkortning av den överhoppningsbara tiden inte innebär någon större besparing men kan betyda mycket för dem som berörs. *TCO* framhåller att den överhoppningsbara tiden har särskilt stor betydelse för kvinnor. *Lärarnas Riksförbund* menar att även om de flesta lärarutbildningar är kortare än 5 år vill många studenter komplettera sina ämnen för att lättare bli anställningsbara. *SO* anser att förslaget har liten betydelse för staten, men stor betydelse för t.ex. personer med rehabili-

teringsbehov. *Sveriges Arbetares Arbetslöshetskassa* anser att ändringen är onödig.

Skälen för regeringens förslag: I föregående avsnitt har regeringen behandlat arbetsvillkoret. Detta bygger på begreppet ramtid som omfattar tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde. Lagen innehåller ett antal bestämmelser om bestämmande av ramtid, vilka innebär att tid som sökanden varit förhindrad att arbeta på grund av ett antal i lagen särskilt angivna skäl inte skall beaktas när ramtiden fastställs.

Följden av dessa bestämmelser är att ramtiden inte alltid utgör de tolv månader som närmast har föregått arbetslöshetens inträde utan den kan både ligga längre tillbaka i tiden och vara uppdelad på flera kortare tidsintervaller.

Det finns dock en begränsningsregel beträffande den tid som inte skall beaktas, den s.k. överhoppningsbara tiden. Den får nämligen inte omfatta mer än sju år i dagens system.

När det gäller de invändningar som gjorts mot att begränsa tiden till högst fem år erinrar regeringen om arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring.

Det är enligt regeringens uppfattning av vikt att den sökandes anknytning till arbetsmarknaden inte ligger alltför långt tillbaka i tiden. En inkomstrelaterad ersättning bör inte lämnas på arbete som efterföljts av alltför många års frånvaro från arbetsmarknaden. Den överhoppningsbara tiden bör därför begränsas till högst fem år i stället för dagens sju år.

Det av riksdagen tidigare beslutade undantaget från begränsningsregeln för sökande som varit förhindrad att arbeta på grund av att han eller hon följt med sin maka eller make vid dennes arbete i utlandet under vissa förutsättningar, skall bestå oförändrat.

5.4 Studerandevillkoret

Regeringens förslag: Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom studier, studerandevillkoret, avskaffas.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *LO* avvisar förslaget med motivering att det kan ge en negativ effekt på arbetslivet. Den som har studerat bör få ett rådrum att finna lämpligt arbete efter studierna. *TCO* framhåller att cirka 38 000 personer under 2005 fick ersättning på studerandevillkoret. Majoriteten är 20–29 år och de flesta är kvinnor. Många av dessa kommer om förslaget genomförs att vara hänvisade till socialbidrag eller ekonomiskt bistånd från sina föräldrar. En djupt olycklig start på arbetslivet anser *TCO*. *SACO* avstyrker förslaget. Studerandevillkoret bidrar till att ge nyutexaminerade det andrum som många gånger behövs för att kunna hitta rätt arbete där man kan få nytta av sin högskoleutbildning. *SO* som avstyrker förslaget framhåller att villkoret funnits sedan 1974 och ansetts vara en del av arbetsmarknadspolitik. *SFS* avstyrker förslaget och anser att dagens studerandevillkor redan är ofördelaktigt för studenter. *SFS* anser att förslaget medför att en student, för att ha ett arbete direkt efter examen, tvingas ägna slutdelen av sin studietid att söka arbete vilket går ut över uppsatsskrivningen och

inverkar direkt negativt såväl på studentens hälsa som studieresultat. SFS menar att förslaget leder till att individer lämnas att fortsätta att studera med högre studielån som följd bara för att få ihop pengar till brödfödan, en modell som kritiserats av den nuvarande regeringen. SFS anser också att förslaget leder till en ytterligare homogenisering av studentgruppen så att bara de, vars familj kan försörja dem som inte får arbete direkt efter studierna, väljer att studera.

IAF påminner om att slopande av studerandevillkoret kraftigt påverkar Alfa-kassans administration med risk för övertalighet av personal samt behovet av att omförhandla statens avtal med Alfa-kassan. *IAF* påminner om tidigare utredningsförslag att utbetalningen av aktivitetsstöd överförs till arbetslöshetskassorna. *AMS* efterlyser övergångsregler för dem som lämnat aktivitetsgarantin och börjat studera och vars ekonomiska situation nu blir en helt annan. *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* förespråkar en grundersättning för dem som söker arbete eftersom det är produktivt för samhällsekonomin och bidrar till att hålla igång arbetsmarknaden. Om ett grundläggande villkor för grundersättning är att aktivt söka arbete behövs inget studerandevillkor. *Uppsala universitet* delar *IFAU*:s uppfattning. *SKL* anser att regeringens aviserade jobbgaranti för arbetslösa ungdomar under 25 år kan innebära ett minskat behov av studerandevillkoret, men om så inte blir fallet anser *SKL* att studerandevillkoret bör behållas. *Sveriges Yrkesmusikerförbund* anför att om studerandevillkoret tas bort stagnerar frilansmarknaden. Om nyutexaminerade musiker och sångare fräntas den trygghet som i dag erbjuds via a-kassan kommer förutsättningarna att ta vikariat och därigenom få inträde på arbetsmarknaden att försvinna. Detta påverkar i sin tur möjligheterna att senare få en fast tjänst.

Skälen för regeringens förslag: För att arbetslöshetsersättning skall lämnas skall den sökande som huvudregel ha förvärvsarbetat under viss tid. I dag kan dock under vissa förutsättningar även en sökande som inte förvärvsarbetat, men studerat, ha rätt till arbetslöshetsersättning. Exempelvis kan den som har avslutat en heltidsutbildning på ett år eller längre, som berättigar till studiestöd enligt studiestödslagen, och som därefter varit anmäld på arbetsförmedlingen som arbetssökande i minst 90 kalenderdagar ha rätt till grundbeloppet i försäkringen, utan att tidigare ha arbetat.

Många remissinstanser värnar om studerandevillkoret och anser det vara ett viktigt komplement till arbetsvillkoret

Det är regeringens uppfattning att det är personer som blivit arbetslösa efter att ha haft ett arbete och en stadigvarande inkomst, som skall kompenseras genom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen föreslår därför att möjligheterna att kvalificera sig till arbetslöshetsersättning genom studier tas bort. Regeringen delar inte heller *IFAU*:s uppfattning att ett grundbelopp inom arbetslöshetsförsäkringen borde lämnas till alla som aktivt söker arbete. Det är däremot angeläget att alla som kan och vill arbeta och aktivt söker arbete får stöd och hjälp av arbetsförmedlingen eller andra aktörer att finna arbete. En jobbgaranti för unga mellan 20 och 25 år planeras. Argumenten från SFS verkar starkt överdrivna. Regeringen utgår från att de flesta studenter redan avsätter åtminstone någon tid mot slutet av sina studier för att söka arbeten i linje med sin utbildning eller ett alternativ tills man finner önskat arbete utan att det behöver gå ut över

studieresultat. Det är knappast troligt att avskaffandet av studerandevillkoret skulle vara det som avhåller en person från att satsa på studier. Har personen arbetat före studierna är studier upp till fem år överhoppningsbara. Arbete under ferier kan också göra att personen uppfyller ett arbetsvillkor.

5.5 Ersättningsperiodens längd och ersättningsgraden

Regeringens bedömning: Ersättningsperiodens längd bör vara sammanlagt längst 300 dagar. För föräldrar till barn under 18 år bör den dock vara sammanlagt längst 450 dagar.

En jobb- och utvecklingsgaranti, som har till syfte att säkerställa att ingen förlorar kontakten med arbetslivet genom långvarigt utanförskap, bör införas. Den bör gälla efter 300 respektive 450 dagar.

Regeringens förslag: Arbetslöshetsersättning skall lämnas med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden,

- 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,

- 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och

- 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För föräldrar till barn under 18 år skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av ersättningsperioden.

Den högsta dagpenning som lämnas skall inte vara högre under de 100 första dagarna av ersättningsperioden.

Vid prövningen av med vilken procentsats ersättning skall lämnas skall en samordning ske med dagar då aktivitetsstöd lämnats. Detta skall dock bara gälla dagar efter lagens ikraftträdande.

Utkastets bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Arbetslöshetsersättning lämnas enligt dagens regelverk under längst 300 dagar. När ersättningsperioden löpt ut kan den dock förlängas med ytterligare längst 300 dagar, om sökanden inte uppfyller ett nytt arbetsvillkor och inte heller enligt arbetsförmedlingen bör erbjudas aktivitet i aktivitetsgarantin.

Enligt regeringens uppfattning bör arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring förtydligas. Det är av stor vikt att den som är arbetslös så fort som möjligt återkommer i arbete.

Regeringen har därför för avsikt att under våren 2007 återkomma till frågan om en begränsning av ersättningsperioden till sammanlagt längst 300 dagar och för föräldrar till barn under 18 år till sammanlagt längst 450 dagar.

Regeringen anser också att en jobb- och utvecklingsgaranti, som skall gälla efter 300 respektive 450 dagar, bör införas från och med den 1 juli 2007. Den skall ha till syfte att säkerställa att ingen förlorar kontakten med arbetslivet genom långvarigt utanförskap.

Regeringen kommer vidare under våren 2007 att överväga en samordning av arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd i samband med

beräkningen av ersättningsperioden. I det sammanhanget kommer regeringen också att överväga om regeln, att en arbetslös under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod får begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet, bör finnas kvar eller inte.

Utkastets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I utkastet föreslås att sänkningen från 70 till 65 procent från och med dag 451 av ersättningsperioden skall gälla för arbetslösa med underhållsskyldighet mot barn.

Remissinstanserna: *LO* avvisar förslaget om förändring i ersättningsgrad och ersättningsperiodens längd. *LO* menar att förslagen riskerar att skada såväl förtroendet för försäkringen och viljan att kvalificera sig som möjligheten att upprätthålla lägstatlönerna. I vissa fall sjunker kompensationsgraden till 65 procent genast vid lagens ikraftträdande och en så låg ersättning motsvarar för stora grupper socialbidrag. Att underhållsskyldigheten för barn får betydelse i arbetslöshetsförsäkringen anser *LO* vara mycket apart och urholkar försäkringens individuella karaktär. *TCO* är kritisk mot såväl den successiva sänkningen av ersättningsgraden, regeln vid underhållsskyldighet för barn som samordningen med aktivitetsstödet vad gäller kompensationsgraden och avvisar förslaget. *SACO* påtalar att redan det nuvarande förhöjda taket i försäkringen de första 100 dagarna gör att ca 90 procent av *SACO*-medlemmarna inte nått upp till en kompensationsgrad av 80 procent av inkomsten. Det nu aktuella förslaget i kombination med den av regeringen aviserade högsta dagpenningen gör att inte ens en på tio av *SACO*:s medlemmar får kompensation enligt de stipulerade procentsatserna. *SACO* förespråkar en tidsbegränsad ersättning med en nedtrappning över tid, men anser att regeringens förslag innebär en alltför drastisk avtrappning från en alldeles för låg högstanivå. *SACO* anser vidare att särskilda regler för dem som har barn inte hör hemma i arbetslöshetsförsäkringen. *SO* är kritisk mot tidsaspekterna både när det gäller remissförfarandet och ikraftträdandet. *SO* menar att för att uppfylla kraven på rättsäkerhet, likabehandling, kvalitet och effektivitet bör ikraftträdandet ske tidigast den 4 juni 2007. *SO* föreslår också att regeringen bör överväga att arbetslöshetskassorna tar över utbetalningen av aktivitetsstödet från Försäkringskassan. *Försäkringskassan* menar att myndigheten inte klarar att redan från den 1 januari 2007 göra beräkningen av aktivitetsstödet och samordningen av arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. *Försäkringskassan* säger sig inte heller ha sparat uppgifter om utbetalningar äldre än 24 månader som kan komma att behövas för den nya samordningen.

IAF förespråkar att utbetalningen av aktivitetsstödet läggs på arbetslöshetskassorna. *IAF* efterfrågar vidare en precisering i lagen angående underhållsskyldigheten för barn. *AMS* vill se ett förtydligande av hur och av vem det skall fastställas vem som är underhållsskyldig mot barn. *IFAU* anser att forskningen talar för en avtrappning av ersättning under arbetslöshetsperioden. *IFAU* anser att samordningen av procentsatsen mellan arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd kommer att påverka vilka som väljer att delta i de arbetsmarknadspolitiska programmen. *IFAU*:s bedömning är att en samordning med aktivitetsstödet är rimlig. *Uppsala universitet* anser att samordningen med aktivitetsstödet är angeläget men saknar en konsekvensanalys. Vad gäller nedtrappning av

ersättningen för personer i pågående ersättningsperiod kan det ses som retroaktiv beskattning. SO anser att samordning av dagar med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd leder till omfattande och komplicerad administration. SO anför vidare att de nya ersättningsnivåerna på 70 respektive 65 procent påverkar ersättningen för dem med dagpenning under taket. Enligt statistik från ASTAT för 2006 består den grupp som får en sänkning till 75 procent av kvinnor. SO menar att cirka 110 000 personer från och med årsskiftet får sin ersättning sänkt från 80 till 65 procent. KLYS anser att förslaget inte tar hänsyn till hur kulturarbetsmarknaden är uppbyggd och fungerar. Även om huvudinriktningen måste vara att konstnärligt yrkesverksamma skall kunna försörja sig på inkomster av sitt konstnärliga arbete kan man inte bortse från samspelet mellan kulturpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. KLYS anser att särskild hänsyn bör tas till förhållandena på kulturarbetsmarknaden.

Skälen för regeringens förslag

Ersättningsgraden

Arbetslöshetsersättning lämnas med ett belopp per dag – dagpenning – som är baserat på tidigare förvärvsinkomster. Dagpenningen lämnas enligt dagens regelverk under hela ersättningsperioden, dvs. under 300 dagar, med 80 procent av den sökandes dagsförtjänst under den s.k. normalarbetstiden, upp till ett visst av regeringen bestämt högsta belopp. Under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod kan dagpenning lämnas med ett högre belopp än under resterande dagar, dock alltid med högst 80 procent av den tidigare dagsförtjänsten.

Regeringen anser att arbetslöshetsersättning liksom i dag bör lämnas med 80 procent av en sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden, upp till den högsta dagpenningen som kan lämnas. Detta bör dock bara gälla under de första 200 dagarna av en ersättningsperiod. Därefter bör ersättningsgraden i stället vara 70 procent. Detta för att ge den som är arbetslös incitament att så snabbt som möjligt återgå i arbete och för att ge arbetsförmedlingarna motiv att bidra till detsamma. 200 ersättningsdagar motsvarar ungefär nio månaders heltidsarbetslöshet vilket, enligt regeringens uppfattning, är en lång tid utan arbete. Efter 300 ersättningsdagar, dvs. om den sökande beviljats förlängning av ersättningsperioden, bör ersättningen – av samma skäl – sänkas till 65 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden. För föräldrar till barn under 18 år bör dock sänkningen till 65 procent av dagsförtjänsten under normalarbetstiden ske först efter 450 ersättningsdagar.

Ersättningsgraden om 65 procent i arbetslöshetsförsäkringen bör införas i avvaktan på att reglerna avseende ersättningsperiodens längd ändras.

Vidare anser regeringen att den högsta dagpenning som lämnas inte bör, såsom i dag, vara högre under ersättningsperiodens första 100 dagar.

Samordning med aktivitetsstöd

Den som under en ersättningsperiod lämnar denna för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program som berättigar till aktivitetsstöd enligt

förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd får under tiden i programmet aktivitetsstöd från staten med i huvudsak samma belopp som skulle ha lämnats som arbetslöshetsersättning. Om sökanden efter deltagandet i programmet fortfarande är arbetslös har sökanden rätt att återgå till sin påbörjade period med arbetslöshetsersättning och få ersättning under återstående antal dagar av ersättningsperioden. Detsamma gäller i de fall den sökande genast efter arbetslösheten deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd som är relaterat till en tänkt arbetslöshetsersättning och därefter beviljas arbetslöshetsersättning.

För att de ovan redovisade syftena med att införa olika procentsatser med vilka ersättning lämnas i arbetslöshetsförsäkringen skall uppnås, skall en samordning ske med dagarna då aktivitetsstöd lämnats, så att sänkningen av ersättningsgraden sker när den arbetslösa fått ersättning – arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd – under totalt 200, 300 respektive 450 dagar. Av praktiska skäl bör dock bara dagar från och med ikraftträdandet av de nya bestämmelserna och framåt beaktas.

Regeringen vill med anledning av kritiken från remissinstanserna framhålla att samordning av ersättning respektive aktivitetsstöd sker redan i dag när det gäller den förhöjda ersättningen under de första 100 ersättningsdagarna. Det förhållandet att personen deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd påverkar, enligt nu gällande regler, inte längden av den period då arbetslöshetsersättning längst kan lämnas. Någon ändring i detta hänseende föreslås inte nu. Däremot föreslås nu en samordning av dagar med arbetslöshetsersättning respektive dagar med aktivitetsstöd vid bestämmande av kompensationsgraden, dvs. från vilken tidpunkt ersättningen skall sänkas till 70 respektive 65 procent av sökandens dagsförtjänst under normalarbets-tiden. Regeringen anser en sådan samordning rimlig eftersom aktivitetsstödet lämnas med samma belopp som arbetslöshetsersättningen. Regeringen har förståelse för att samordningen kommer att kräva mer administration eftersom fler kommer att omfattas och på ett något annorlunda sätt. Regeringen är dock mycket angelägen att samordningen kommer till stånd från och med den 1 januari 2007.

5.6 Normalarbetstidens beräkning

Regeringens förslag: Normalarbetstiden skall beräknas på den genomsnittliga arbetstiden under ramtiden om tolv månader.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *LO* menar att förslaget innebär att tiden att kvalificera sig för full inkomstbortfallsförsäkring fördubblas. Den som endast arbetat 6 månader får hälften så hög ersättning som idag varför *LO* avvisar förslaget. *TCO* förklarar att förslaget knappast får konsekvenser för personer med en längre varaktig heltidsanställning, medan det får stor betydelse för t.ex. frilansande kulturutövare och för nyutträdande på arbetsmarknaden. *TCO* avvisar förslaget.

Länsrätten i Stockholms län anser att förslaget synes innebära en förenkling från domstolens synpunkt. *SKL* anser att den föreslagna beräkningen kan hämma den s.k. arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen. Det

kan i vissa fall medföra att arbete missgynnas jämfört med om personen inte arbetat och tiden varit överhoppningsbar. *Teateranställdas arbetslöshetskassa* visar med exempel att skillnaden mellan dagens modell och den föreslagna är till nackdel för dem med tillfälliga kortare anställningar. *SACO* anser att förslaget är oklart och föreslår att endast månader som skulle kunna ingå i ett arbetsvillkor skall tas med vid beräkningen av normalarbetstid. *SACO* anser också det ologiskt att den som under perioden uppfyller ett nytt arbetsvillkor får sin ersättning beräknad på inkomster under 12 månader varav vissa omfattar tid då personen uppburit arbetslöshetsersättning. *SACO* menar att det motverkar arbetslinjen. *SO* menar att förslaget får stora konsekvenser för bland andra nytillträdande på arbetsmarknaden, deltidsarbetande, timanställda och säsongarbetande samt grupper som uppfyller arbetsvillkoret efter endast sex månaders arbete. *SO* anser att normalarbetstiden skall beräknas som idag. *KLYS* framhåller att förslaget kommer att slå mycket hårt för frilansande kulturutövare. *Lärarnas Riksförbund* anser att lärare med terminsanställning måste anses arbeta sex månader. *Sveriges Arbetares Arbetslöshetskassa* anser att förslaget kommer att minska flexibiliteten på arbetsmarknaden eftersom det skapar incitament att inte acceptera kortare anställningar eller deltidsanställningar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt huvudregeln i dagens regelverk skall som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylldes, dvs. normalt en beräkningsperiod om sex månader. Enligt regeringens uppfattning skall arbetslöshetsförsäkringen vara en omställningsförsäkring som lämnar ersättning vid arbetslöshet mellan perioder av arbete. Grundtanken är att den stadigvarande inkomst man tidigare uppburit skall återspeglas i nivån på den arbetslöshetsersättning som lämnas då man blir arbetslös. Regeringen föreslår därför att normalarbetstiden skall beräknas på den genomsnittliga arbetstiden under hela den s.k. ramtiden om tolv månader, i stället som i dag på den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som arbetsvillkoret uppfylldes med. Den nya modellen medför att den som arbetat i liten omfattning under ramtiden, som omfattar 12 månader, får en låg ersättning och det oavsett orsakerna till att arbetet haft denna låga omfattning. Vid bestämmande av normalarbetstiden skall ingå allt arbete som är av den typ som är tillgodoräkningsbart i försäkringen alltså även arbete enstaka dagar och timmar under förutsättning att kalendermånaden ingår i ramtiden. Kalendermånader inom ramtiden då inget arbete utförts skall också ingå i beräkningen.

5.7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya reglerna i lagen om arbetslöshetsförsäkring skall träda i kraft den 1 januari 2007.

Övergångsbestämmelser skall införas när det gäller skärpningen av arbetsvillkoret, begränsningen av den överhoppningsbara tiden, avskaffandet av studerandevillkoret och ändringen av beräkningen av normalarbetstiden för anställda.

Utkastets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* föreslår en precisering i form av ett tillägg i andra punkten i övergångsbestämmelserna. *IAF* konstaterar att tiden att genomföra så stora förändringar som nu föreslås är mycket kort. Det är för närvarande inte heller möjligt för *IAF* att överblicka vilka alternativ som kan finnas för att genomföra förändringarna i mer provisoriska former i avvaktan på att arbetet med det för kassorna gemensamma OAS-systemet för handläggningsstöd blir klart. *IAF* ifrågasätter regeringens beräkning av den besparing som förslagen skulle medföra och kommer i sin överslagsvisa bedömning fram till att besparingen kan komma att bli större. *IFAU* anser att personer med påbörjade ersättningsperioder bör få ersättning enligt de gamla reglerna medan de nya reglerna bör gälla för dem som börjar nya perioder. En nedtrappning av ersättningsperioden är avsedd att skapa incitament och om den som redan fått en stor del av sin ersättningsperiod genast får en nedtrappning kommer han eller hon att "beskattas" retroaktivt för sitt tidigare beteende. *TCO* menar att avsaknad av övergångsregler medför att ett stort antal individer vid årsskiftet kommer att drabbas av ett betydande inkomstbortfall med mycket kort varsel. *Sveriges Yrkesmusikerförbund* menar att det är omöjligt att genomföra förslaget per den 1 januari 2007; om så ändå sker måste kulturutövarnas arbetslöshetskassor undantas från förslaget. *SO* menar att ikraftträdandet bör ske tidigast den 4 juni 2007. *SFS* framhåller att det finns en risk att många studenter som började sin utbildning för flera år sedan nu kommer att avbryta sina studier för att kunna påbörja arbetslöshet innan förslaget träder i kraft.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna är en del av en större reform som syftar till att öka sysselsättningen och de bör genomföras så snart som möjligt. Regeringen anser därför att de bör träda i kraft redan den 1 januari 2007.

En person, som före ändringarna avseende arbetsvillkoret, fullt ut har uppfyllt detta villkor bör få tillgodoräkna sig detta vid ansökan om ersättning. Om han eller hon endast delvis har uppfyllt arbetsvillkoret bör han eller hon få tillgodoräkna sig de kalendermånader då arbete har utförts i tillräcklig omfattning enligt de äldre bestämmelserna. En förutsättning i det senare fallet är att arbetet ligger inom den i ärendet aktuella ramtiden.

Personer som vid ikraftträdandet redan fullt ut har uppfyllt studerandevillkoret bör få tillgodoräkna sig detta vid ansökan om ersättning. En

förutsättning bör dock vara att ansökan görs före utgången av februari 2007. Om studerandevillkoret bara delvis har uppfyllts vid ikraftträdandet bör detta inte få tillgodoräknas.

Beträffande beräkningen av den normalarbetstid som skall ligga till grund för fastställandet av dagersättningen är det rimligt att de som vid ikraftträdandet redan är inne i en ersättningsperiod även fortsättningsvis under perioden får sin ersättning bestämd enligt de äldre reglerna (ersättningsgraden ändras dock, se nedan). Detsamma gäller dem som vid ikraftträdandet har rätt till ersättning, och som påbörjat men ännu inte hunnit uppfylla hela karensvillkoret. Inte heller för dessa personer bör det ske någon omräkning under en pågående ersättningsperiod med anledning av lagändringen rörande beräkningsunderlaget. Så snart en sökande påbörjar en ny ersättningsperiod skall däremot en ny beräkning ske med anledning av de nya reglerna.

När det gäller den s.k. överhoppningsbara tiden är det rimligt att de äldre reglerna tillämpas för den som vid ikraftträdandet redan är inne i en ersättningsperiod. Detsamma bör gälla de som vid ikraftträdandet har rätt till ersättning, och som påbörjat men ännu inte hunnit uppfylla hela karensvillkoret.

I fråga om införandet av olika ersättningsgrader i försäkringen, menar regeringen, att detta bör få genomslag direkt och gälla för alla, oavsett om man blivit arbetslös före eller efter ikraftträdandet. Några övergångsbestämmelser föreslås därför inte. Det innebär att det vid ikraftträdandet kommer att behöva ske justeringar av den ersättning som betalas ut till personer som vid den tidpunkten redan har påbörjat en ersättningsperiod och fått arbetslöshetsersättning i 200, 300 respektive 450 dagar. Regeringen anser inte att det finns skäl att låta personer som varit arbetslösa lång tid före ikraftträdandet få fortsätta med en högre ersättningsgrad och därigenom få mindre krav på sig att komma tillrätta med sin arbetslöshet än personer som blir arbetslösa senare.

Regeringen vill med anledning av SFS' invändning påminna om att studerandevillkoret är avsett för den som avslutat sina studier.

Regeringen föreslår övergångsbestämmelser i enlighet med det ovan anförda.

6 Nya regler i lagen om arbetslöshetskassor

6.1 Bakgrund

6.1.1 Tidigare finansiering av arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen administreras av för närvarande 36 arbetslöshetskassor, som är ekonomiska föreningar. När statsbidraget infördes 1935 svarade detta för cirka en tredjedel av försäkringens löpande kostnader. Merparten av finansieringen skedde således med medlemsavgifter. Statens relativa bidrag till arbetslöshetsförsäkringen har successivt ökat. Vid mitten av 1960-talet betalade staten två tredjedelar av ersättningen och i början av 1980-talet 90 procent. År 2005 motsvarade statsbidraget cirka 90 procent av ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen.

Utvecklingen mot en allt högre grad av statsbidragsfinansiering har till stor del drivits fram av ambitionen att utjämna skillnader i medlemsavgifter mellan olika arbetslöshetskassor. Skillnaderna avseende nivån på medlemsavgifter har berott bland annat på att andelen arbetslösa medlemmar respektive förvaltningskostnader per medlem varit olika i de olika kassorna. Kassor med hög arbetslöshet har fått relativt sett högre statsbidrag än kassor med låg arbetslöshet. Kassor med höga förvaltningskostnader per medlem har tillförts medel genom utjämningsbidrag. På detta sätt har alltså behovet av olika nivå för medlemsavgifterna i de olika kassorna kunnat undanröjas.

I det tidigare statsbidragssystemet fanns krav på att arbetslöshetskassorna skulle bygga upp fonder för att direkt till de ersättningsberättigade vid varje ersättningsstillfälle betala sin andel av arbetslöshetsersättningen. Sedan 1989 betalar varje kassa månadsvis till staten en finansieringsavgift och staten ersätter kassorna för hela den ersättning som utbetalas till den enskilde. Denna modell har gjort det tidigare fondsystemet onödigt och det har därför avvecklats.

6.1.2 Nuvarande finansiering av arbetslöshetsförsäkringen

Sedan 1989 finansieras 100 procent av den utbetalade arbetslöshetsersättningen genom statsbidrag. Detta uppgick för 2005 till drygt 31 miljarder kronor. I gengäld betalade kassorna en finansieringsavgift till staten som för 2005 uppgick till drygt 3 miljarder kronor. Det egentliga statsbidraget kan därigenom sägas svara mot cirka 90 procent av den utbetalade ersättningen. Finansieringsavgiften utgör ett belopp för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senaste förflutna verksamhetsåret som motsvarar 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen i respektive kassa.

När det nuvarande finansieringssystemet infördes skapades också ett utjämningsystem med utjämningsavgift och utjämningsbidrag som skulle motverka allt för stora skillnader i nivån på medlemsavgifterna. Utjämningsbidrag lämnas till de arbetslöshetskassor som under det senaste förflutna verksamhetsåret hade en arbetslöshet som med 10 procent översteg genomsnittet för samtliga kassor samt till mindre kassor, om dessa vid utgången av det senaste förflutna verksamhetsåret hade färre än 10 000 medlemmar och en medlemsavgift som översteg 70 procent av den gällande högsta dagpenningen. Utjämningsbidraget finansieras med en utjämningsavgift som varje kassa skall betala för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senaste förflutna verksamhetsåret. Avgiften utgör ett belopp som motsvarar 3 procent av den gällande högsta dagpenningen. Den totala utjämningsavgiften sätts så att den motsvarar det totala utjämningsbidraget.

Medlemsavgiften bestäms så att den, tillsammans med övriga inkomster, täcker förvaltningskostnader, betalning av finansieringsavgift och utjämningsavgift. Medlemsavgiften får differentieras mellan medlemskategorier endast om det finns skäl för det. Enskilt anslutna medlemmar, dvs. medlemmar som inte samtidigt är med i, vanligtvis, en facklig organisation, betalar i regel en något högre avgift, med hänsyn till de extra administrationskostnader som kassorna har för att hantera dessa

medlemskap. Någon differentiering med hänsyn till inkomst förekommer inte, trots att ersättningen är inkomstberoende. Den genomsnittliga medlemsavgiften uppgick under 2005 till drygt 100 kronor per månad för kollektivt anslutna och ett något högre belopp för enskilt anslutna. Sedan utjämningsystemet infördes 1989 har betydande utjämning skett.

6.1.3 Kopplingen avgifter och arbetslöshet

1989 års finansieringssystem gäller fortfarande i sina huvuddrag. Genom detta finansieringssystem togs det sista sambandet bort mellan medlemsavgifterna och den utbetalade ersättningen i varje kassa. Sedan dess grundas medlemsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen enbart på den genomsnittliga dagpenningen i kassan och administrationskostnaderna i densamma. Arbetslösheten inom den egna kassans verksamhetsområde påverkar inte den enskilde medlemmens avgift på annat sätt än att förvaltningskostnaderna i en kassa med hög arbetslöshet kan innebära en något högre avgift för att finansiera dessa kostnader.

Utredningen om ersättning vid arbetslöshet och omställning (ARBOM-utredningen) anförde i sitt betänkande En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (SOU 1996:150, s. 290) att en frivillig försäkring som förvaltas av medlemmarna får större legitimitet, om medlemmarnas direkta och synliga avgifter till försäkringen är mer än ett symboliskt bidrag. ARBOM-utredningen föreslog därför att mer av arbetslöshetsförsäkringens utgifter skulle finansieras med medlemsavgifter. Däremot ansåg inte utredningen att medlemsavgifterna skulle differentieras efter arbetslöshetens omfattning och kostnader inom den egna arbetslöshetskassan. Utredningens förslag följdes inte av regeringen i propositionen En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. I propositionen berördes inte nivån på medlemsavgiften på annat sätt än att den dåvarande regeringen föreslog att arbetslöshetskassorna skulle få besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det (prop. 1996/97:107 s. 132). Denna differentiering är inte kopplad till arbetslösheten inom kassans verksamhetsområde utan till medlemmarnas ekonomiska situation.

6.1.4 Avgifter till Alfa-kassan

Arbetslöshetskassan ALFA (Alfa-kassan) utgör den kompletterande arbetslöshetskassan enligt 85 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Alfa-kassan handhar arbetslöshetsförsäkringen utan de begränsningar till ett visst verksamhetsområde, dvs. till en viss yrkeskategori eller bransch, som gäller för de övriga kassorna. Dess uppgift är dels att erbjuda grundförsäkring för dem som inte är medlemmar i en arbetslöshetskassa, dels att i likhet med andra arbetslöshetskassor erbjuda anslutning till inkomstbortfallsskyddet i arbetslöshetsförsäkringen. Skillnaden mellan Alfa-kassan och övriga kassor var ursprungligen att de som ansökte om ersättning i form av grundbelopp från Alfa-kassan utan att vara anslutna till kassan inte behövde betala någon avgift, medan de som är medlemmar i någon av de övriga arbetslöshetskassorna eller anslutna till Alfa-kassan måste betala en medlems- eller anslutningsavgift.

I avtal från den 11 december 1997 mellan staten och Alfa-kassan sägs att staten svarar för nödvändiga administrationskostnader som Alfa-kassan har vid handläggningen av grundförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) till dem som inte är anslutna till kassan. En ändring i avtalet avseende statens ansvar för delfinansieringen av nödvändiga administrationskostnader gäller från den 1 januari 2005. Från och med den 4 oktober 2004 har också införts en bestämmelse (87 a § LAK) som innebär att Alfa-kassan skall ta ut en avgift av dem som får ersättning enligt grundförsäkringen. Avgiften skall bidra till att täcka kassans förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

6.2 Överväganden

6.2.1 Avgifter från arbetslöshetskassorna

Regeringens förslag: Den finansieringsavgift som en arbetslöshetskassa skall betala till staten skall beräknas med utgångspunkt från antalet medlemmar i kassan under den kalendermånad för vilken finansieringsavgiften skall betalas.

En arbetslöshetskassa skall även betala en förhöjd finansieringsavgift. Denna avgift skall vara differentierad så att kassornas relativa utbetalning per medlem får genomslag i den förhöjda finansieringsavgiften. Den skall dock inte vara mer än 300 kronor per icke arbetslös medlem och månad.

En arbetslöshetskassas skyldighet att betala finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift skall inte överstiga vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

En arbetslöshetskassa skall inte längre vara skyldig att betala utjämningsavgift och regeringen skall inte längre ha något bemyndigande att meddela föreskrifter om utjämningsavgift och utjämningsbidrag.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalning av förhöjd finansieringsavgift skall göras.

Utkastets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utkastet innehöll dock inte något förslag om att begränsa avgiftsskyldigheten till högst det belopp en kassa betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO)* anmärker på den korta utredningstiden och det snabba genomförandet av förslagen. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF)* påtalar att tidsfaktorn är kritisk för ikraftträdande den 1 januari 2007.

Svenskt Näringsliv, *Företagarna*, *ILO-kommittén*, *Arbetsgivarverket* och *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget eller har inte något att erinra mot det. *Kammarrätten i Stockholm* anser att lagtexten är synnerligen svårtillgänglig. *Statskontoret* anser att finansieringen bör kunna ökas genom enklare regler till dess helheten har utretts. *Institutet för arbets-*

marknadspolitisk utvärdering (IFAU) hävdar att teorin om att differentierade avgifter påverkar lönebildningen enbart fungerar då löner och löneökningar bestäms förbundsvis, vilket inte längre är fallet inom ett antal avtalsområden. *SKL* anser att utformningen av finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen kan påverka lönebildningen, men påtalar att i den nationalekonomiska debatten finns olika uppfattning om vilka effekterna blir. *LO* avvisar den förhöjda avgiften bl.a. med anledning av att det finns en risk att löntagare väljer att stå utanför arbetslöshetsförsäkringen. Därutöver påtalas att lönesättningen i en grupp kan slå på andra grupper i samma bransch men som är organiserade i en annan kassa. *TCO* anför att det inte finns belägg för att kassorna genom slapp kontroll av ersättningsrätten skulle orsaka högre kostnader för arbetslöshetsförsäkringen. Det finns inte heller några raka samband mellan kassorna och de olika avtalsområden som modellen förutsätter. Administrationskostnaderna ökar vilket ger högre höjning av avgiften enbart för betalningen av den förhöjda avgiften. *SACO* avvisar modellen och konstaterar att den förhöjda avgiften innebär att Akademikernas erkända arbetslöshetskassas medlemmar genom den förhöjda avgiften får betala mer än 100 procent (137 procent) av kassans totala utbetalningar av arbetslöshetsersättning.

SKL anser att förslaget om slopad utjämningsavgift är bra. Om kassans administrationskostnader bekostas av medlemmarna bör det ge ett incitament till att åstadkomma effektiv administration. *LO*, *TCO*, *SO* och *IAF* anför att systemet med utjämningsavgift och utjämningsbidrag inte bör tas bort.

Skälen för regeringens förslag

Finansieringen

När arbetslöshetsförsäkringen infördes betalade arbetslöshetskassornas medlemmar merparten av försäkringens kostnader. Nu betalar staten i genomsnitt cirka 90 procent av utgifterna. På marginalen subventioneras arbetslösheten fullt ut vilket innebär att ytterligare en arbetslös medlem eller ansluten till Alfa-kassan i princip inte kostar arbetslöshetskassorna någonting. Detta innebär att varken arbetsgivare eller löntagarkollektivet behöver bära den direkta kostnaden om arbetslösheten ökar. Enligt regeringens mening motverkar detta incitamenten för såväl arbetstagarna som arbetsgivarna att underlätta för arbetslösa att snabbt återgå till arbete. Regeringen anser därför att arbetslöshetsförsäkringen måste göras mer försäkringsmässig och att detta bör ske genom att den statliga subventionsgraden minskas och att försäkringstagarna får bära en större del av kostnaderna. Det är viktigt att kostnaderna för arbetslösheten blir tydligare och synligare. Ett sätt att göra detta är att öka egenfinansieringen.

Utformningen av egenavgifterna bör återspegla risken för arbetslöshet i de olika verksamhetsområden som arbetslöshetskassorna omfattar. En högre arbetslöshetsrisk bör således synliggöras genom en högre egenfinansiering. Avgifterna till de olika arbetslöshetskassorna bör tydligt variera med arbetslösheten. På så sätt skapas också motiv för kassorna att skärpa kontrollen så att ersättning inte felaktigt betalas ut. Kopplingen

mellan fackförbund och arbetslöshetskassa ger fackförbundet incitament att medverka till att arbetslösheten hålls tillbaka och minskar.

Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringen bör göras om till en obligatorisk försäkring. Frågan om hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring bör konstrueras bör dock utredas, varför någon permanent lösning av finansieringsfrågan inte kan föreslås för närvarande. Det är dock mycket angeläget att den ökade egenfinansieringen genomförs så snart som möjligt. Regeringen anser därför att en tillfällig lösning måste tas fram. Regeringen är medveten om att det föreslagna snabba genomförandet ställer höga krav på arbetslöshetskassorna. Den tillfälliga lösning som valts bygger därför till stora delar på det nuvarande systemet med finansieringsavgift i kombination med en förhöjd finansieringsavgift.

Finansieringsavgift

Den avgift kassorna för närvarande betalar för finansiering av del av statens kostnader för inkomstbortfallsförsäkringen beräknas med utgångspunkt i antalet medlemmar som fanns i kassan den 31 december det senast förflutna verksamhetsåret. Vid redovisningen av finansieringsavgiften, som sker varje månad, tas hänsyn till den aktuella genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Kassans avgift under året varierar endast med ändringar i den genomsnittliga dagpenningen. Dessa ändringar är som regel små eftersom de som fått en dagpenning fastställd som regel ligger kvar på samma dagpenning under hela sin ersättningsperiod. Ändringar i den genomsnittliga dagpenningen uppstår när nya ärenden tillkommer och dessa medlemmar haft ett annat löneläge än medlemmar som redan beviljats ersättning samt vid fall av omräkning av redan fastställd dagpenning. Det finns en nackdel med att finansieringsavgiften baseras på antalet medlemmar i kassan vid senaste årsskiftet. Medlemmar byter kassa under året och det förekommer att en hel grupp medlemmar på grund av organisatoriska fackliga skäl kommer att gå från en kassa till en annan. Det blir därför mer rättvist om den finansieringsavgift som kassan skall betala baseras på ett mer aktuellt medlemsantal än vad som är fallet i dag. Kassan skall inte behöva betala avgift för dem som inte längre är medlemmar i den kassan och som kassan därför inte fått medlemsavgift från. Regeringen föreslår att finansieringsavgiften beräknas med utgångspunkt i antalet medlemmar under den kalendermånad för vilken finansieringsavgiften skall betalas.

Förhöjd finansieringsavgift

Regeringen anser att kassornas medlemmar genom en högre grad av egenfinansiering bör stå för en större andel av kostnaderna för utbetalningarna av arbetslöshetsersättning. En sådan ökad egenfinansiering från individens sida bör utformas som ett åläggande för arbetslöshetskassan att betala en förhöjd finansieringsavgift till staten. Eftersom kassans intäkter i princip består av medlemsavgifter kommer en förhöjd finansieringsavgift att påverka den avgift som medlemmen betalar till kassan.

Samtidigt som den förhöjda finansieringsavgiften bör vara ett sätt att öka medlemmarnas andel av kostnaderna för ersättningen bör den utgöra ett incitament för de enskilda kassorna och dess medlemmar att hålla ner just den kassans kostnader för arbetslösheten. Vid framgång med detta bör den förhöjda finansieringsavgiften bli lägre och om arbetslösheten i kassan ökar bör den förhöjda finansieringsavgiften för kassan, och därmed medlemsavgiften, bli högre jämfört med vid oförändrad arbetslöshet. Det är emellertid så att arbetslösheten i dag varierar kraftigt mellan kassorna. Det finns kassor där knappast någon arbetslöshet förekommer medan arbetslösheten (inklusive deltidsarbetslösa) i någon kassa är så hög som 40 procent.

Några remissinstanser invänder att den förhöjda finansieringsavgiften inte får någon nämnvärd effekt på lönebildningen. Regeringen anser dock att ett ökat ekonomiskt ansvar för medlemmarna för kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen ökar medvetenheten hos medlemmarna och att dessa också därigenom tar ett ökat ansvar för kostnaderna. Invändningen att vissa medlemmar inte skulle anse sig ha råd att kvarstå som medlemmar är inte hållbar. Den samlade effekten av det i budgetpropositionen föreslagna jobbskatteavdraget och de nu föreslagna reglerna innebär en positiv nettoeffekt för förvärvsarbete.

Om de enskilda kassornas medlemmar fullt ut skulle ta ansvar för arbetslösheten inom kassans verksamhetsområde genom en förhöjd finansieringsavgift skulle avgiften i vissa fall bli orimligt hög. Detta i sin tur medför risk för att personer som i och för sig behöver ett ekonomiskt skydd vid arbetslöshet skulle lämna kassan av ekonomiska skäl. Kassor med låg arbetslöshet bör därför vara med och i viss mån betala den ökade generella egenfinansieringen av medlemmarnas del av de totala kostnaderna för den inkomstrelaterade ersättningen. På individnivå blir ändå kostnaden för ett försäkringsskydd vid arbetslöshet relativt måttlig särskilt med beaktande av jobbskatteavdraget. Regeringen anser det angeläget att medlemsavgiften till kassan inte i något fall skall behöva höjas med mer än 300 kronor för icke arbetslös medlem för att täcka kassans kostnadsökning med anledning av kostnaden för den förhöjda finansieringsavgiften. Visar det sig att en medlem är arbetslös viss månad skall han eller hon inte för den månaden vara med och finansiera kostnaden för den förhöjda finansieringsavgiften.

Även om den förhöjda finansieringsavgiften och därmed medlemsavgiften till kassan bör variera med arbetslösheten är det angeläget för såväl kassan som medlemmen att avgifterna har en viss stabilitet från en månad till en annan. Utgångspunkten för vad en kassa skall betala per icke arbetslös medlem bör därför fastställas på årsbasis. Avgiften per medlem bör också kunna vara densamma under ett kalenderår mot bakgrund av att vissa kassor i vissa fall har en årsavgift till kassan. Det är dock angeläget att uppgifterna på vilken den förhöjda finansieringsavgiften baseras är så aktuella som möjligt. I utkastet till lagrådsremiss föreslogs att vad en kassa skulle betala per icke arbetslös medlem skulle beräknas med utgångspunkt av arbetslösheten under perioden oktober till och med september. För att statistikuppgifterna skall hinna kvalitets säkras, bör dock en något tidigare period användas som utgångspunkt för beräkningarna. En avvägning mellan dessa önskemål leder till att den period om tolv månader i vilken jämförelsen bör göras bör vara från och

med juli till och med juni närmast föregående år. Härigenom kan kassorna i god tid före ett årsskifte beräkna den förhöjda finansieringsavgiften för kassan och därmed uttaget av medlemsavgift. Den förhöjda finansieringsavgiften bör, i likhet med vad som föreslås för finansieringsavgiften, betalas för varje person som var medlem i kassan under den kalendermånad som den förhöjda finansieringsavgiften avser.

Den förhöjda finansieringsavgiften bör räknas fram så att lämplig ökning av egenfinansieringen fördelas mellan kassorna med beaktande av arbetslösheten i respektive kassa och på sådant sätt att varje icke arbetslös medlem belastas med högst 300 kronor i höjd medlemsavgift på grund av den förhöjda finansieringsavgiften. Det förslag till beräkningsmodell som lämnades i utkastet till lagrådsremiss, bör justeras något även med anledning av att regeringen nu föreslår att ingen kassa skall betala högre avgifter än vad som motsvarar kassans totala utbetalningar enligt inkomstbortfallsförsäkringen (se nedan). Regeringen föreslår därför att en sådan beräkning skall göras enligt följande beräkningsmodell:

– från genomsnittet av en kassas totalt utbetalda dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen per månad och medlem under perioden juli till och med juni närmast föregående år subtraheras motsvarande belopp för samtliga kassor,

- skillnaden multipliceras med 0,000145,
- produkten multipliceras med 240,
- varefter 240 adderas till den senare produkten.

Det belopp som beräkningsmodellen leder fram till är vad som föreslås som beräknad förhöjd finansieringsavgift per icke arbetslös medlem. Detta belopp bör alltså multipliceras med antalet icke arbetslösa medlemmar vid bestämmandet av den förhöjda finansieringsavgiften för kassan.

Närmare om den föreslagna beräkningsmodellen

Här nedan förklaras den föreslagna beräkningsmodellen genom ett räkneexempel.

En förutsättning i beräkningsmodellen är att den genomsnittliga förhöjda finansieringsavgiften per icke arbetslös medlem i kassorna bör vara 240 kronor, för att ökningen av egenfinansieringen skall motsvara det finansieringsbehov som regeringen önskar täcka genom den föreslagna reformen. Beräkningsmodellen bygger vidare på att ingen kassa skall behöva höja medlemsavgiften med mer än 300 kronor per månad för icke arbetslös medlem på grund av den förhöjda finansieringsavgiften.

I exemplet är den genomsnittligt utbetalda ersättningen under beräkningsperioden per medlem i samtliga kassor 615 kronor. Den genomsnittligt utbetalda ersättningen per medlem och månad under beräkningsperioden är i kassa A 2 300 kronor och i kassa B 300 kronor. När beloppen för genomsnittlig utbetalning per medlem i alla kassor subtraheras från motsvarande belopp för respektive kassa, leder detta i exemplet till att skillnaden i kassa A blir 1 685 kronor och i kassa B minus 315 kronor. Beloppen för respektive kassa multipliceras med 0,000145, vilket för kassa A ger 0,24 och för kassa B minus 0,05. Dessa belopp multipliceras med 240, vilket för kassa A ger 59 kronor och för kassa B minus 11 kronor. Till dessa belopp adderas 240, vilket för kassa

A ger 299 kronor och för kassa B 229 kronor. De framräknade beloppen är den föreslagna förhöjda finansieringsavgiften per icke arbetslös medlem i respektive kassa.

Matematiskt kan beräkningsmodellen tecknas enligt följande:

$$A = S + [(K-G) \times V] \times S$$

		Kassa A	Kassa B
S	Genomsnittlig avgift	240	240
V	Avvikelseandel	0,000145	0,000145
K	Kassans utbetalning per medlem och månad under juli till juni	2 300	300
G	Genomsnittlig utbetalning per medlem och månad för samtliga kassor under juli till juni	615	615
K-G		1 685	-315
	Påslag/avdrag i procent	24 %	-5 %
	Påslag/avdrag i kronor	59	-11
A	Avgift per icke arbetslös medlem	299	229

Nedsättning av den förhöjda finansieringsavgiften

Den beräkningsmodell som föreslås för beräkning av förhöjd finansieringsavgift är konstruerad med tanke på att en kassas skyldighet att betala förhöjd finansieringsavgift skall korrespondera med dess möjlighet att ta in ytterligare medlemsavgifter.

Om en kassa, på grund av den föreslagna begränsningen av kassans möjlighet att höja medlemsavgiften (se avsnitt 6.2.2), inte har möjlighet att ta in medlemsavgifter/anslutningsavgifter i den omfattning att kassan får täckning för den förhöjda medlemsavgiften bör kassans skyldighet att betala förhöjd finansieringsavgift för icke arbetslösa medlemmar stanna på ett belopp motsvarande 300 kronor per icke arbetslös medlem för den månaden.

Med utgångspunkt från dagens arbetslöshet i de olika kassorna kommer någon eller några kassor bli skyldiga att betala strax under 300 kronor per icke arbetslös medlem och månad. Mot denna bakgrund samt svårigheten att förutse utvecklingen av arbetslösheten inom varje enskild kassa, finns behov av en skyddsregel för det fall då den höjda finansieringsavgiften annars skulle kunna komma att bli någon eller några kronor över 300 kronor per månad och icke arbetslös medlem. Regeringen anser att den förhöjda finansieringsavgiften skall vara 300 kronor per månad när en beräkning enligt den föreslagna beräkningsmodellen leder till en avgift som överstiger 300 kronor per icke arbetslös medlem och månad.

Begränsning av det sammanlagda uttaget av avgifter

SACO påtalar att den förhöjda avgiften innebär att Akademikernas erkända arbetslöshetskassas medlemmar genom den förhöjda avgiften får betala mer än 100 procent av kassans totala utbetalningar av arbets-

löshetsersättning. *Lagrådet* påtalar att för de kassor där insatsen för deras försäkrade blir större än utfallet kommer avgifterna att innehålla en del som närmast bör karakteriseras som en skattedel. Regeringen anser inte att avgifter som överstiger kostnaderna för utbetalad ersättning i någon enskild kassa bör tas ut. Av detta skäl föreslår regeringen att en kassas skyldighet att betala finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift begränsas, så att de sammanlagda avgifterna för en enskild kassa inte överstiger det belopp som kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

Utjämningsavgift och utjämningsbidrag

Dagens utjämningsavgift och utjämningsbidrag syftar till en utjämning av medlemsavgifterna mellan kassorna. Kassor med få medlemmar eller med stor arbetslöshet kan med utjämningsystemet få viss kompensation från andra kassor. Den utjämningsavgift som staten tar in från kassorna uppgick till cirka 77 miljoner kronor för 2005, vilket motsvarar cirka 20 kronor per medlem och år. Beloppet fördelas mellan kassorna i form av utjämningsbidrag.

Regeringens avsikt är att arbetslösheten i den enskilda kassan skall få genomslag på medlemsavgiften till kassan. I det sammanhanget har utjämningsavgiften och utjämningsbidraget spelat ut sin roll och bör därför avskaffas.

Flera remissinstanser påtalar att de kassor som enligt nu gällande regler tilldelas utjämningsbidrag inte kommer att kunna finansiera sin verksamhet utan att höja medlemsavgifterna i betydande omfattning för det fall systemet med utjämningsavgift och utjämningsbidrag avskaffas. Regeringen instämmer till viss del i denna bedömning och anser att frågan bör hanteras på det sätt som föreslås i avsnitt 6.2.5.

Regeringens rätt att meddela föreskrifter

Regeringen får för närvarande meddela föreskrifter om när och på vilket sätt finansieringsavgift och utjämningsavgift skall betalas samt om utjämningsbidrag. Om systemet med utjämningsavgifter och utjämningsbidrag avskaffas, bör även möjligheten att meddela föreskrifter om utjämningsavgift och utjämningsbidrag avskaffas. Regeringen anser vidare att föreskriftsrätten i stället bör omfatta när och på vilket sätt förhöjd finansieringsavgift skall betalas. *Lagrådet* har påtalat att det praktiska genomförandet av de föreslagna reglerna skulle underlättas om inbetalningsterminerna förskjuts på lämpligt sätt. Regeringen avser att bestämma betalningsperioderna så att de nya reglerna kan genomföras på bästa möjliga sätt.

6.2.2 Avgifter från medlemmarna

Regeringens förslag: En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter så att även den förhöjda finansieringsavgiften kan betalas av kassan.

En arbetslöshetskassa får inte för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften höja medlemsavgiften

1. för arbetslös medlem, eller
2. med mer än 300 kronor i månaden för icke arbetslös medlem.

Eftersom utjämningsavgiften avskaffas skall den inte ingå bland de kostnader som skall täckas av medlemsavgifter.

Utkastets förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan.

Skälen för regeringens förslag: En arbetslöshetskassa skall i dag ta ut medlemsavgifter i sådan omfattning att dessa avgifter i förening med andra inkomster som kassan har kan antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och utjämningsavgift samt övriga utgifter.

I avsnitt 6.2.1 föreslår regeringen att kassorna skall betala en förhöjd finansieringsavgift och att utjämningsavgiften skall avskaffas. Till följd av dessa förslag bör utgångspunkten för vilka kostnader som skall beaktas när medlemsavgifterna fastställs justeras. Medlemsavgifter bör täcka även den förhöjda finansieringsavgiften medan det inte kommer att finnas någon utjämningsavgift att ta hänsyn till. Regeringen föreslår alltså att formuleringen av en kassas skyldighet att ta ut medlemsavgifter justeras i dessa avseenden.

I dag gäller att en arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det. Detta innebär att medlemsavgiften kan differentieras i händelse av arbetslöshet. Det är dock ingen kassa som i dag gör en differentiering av detta skäl.

Regeringen avser att föreslå att de inkomster som staten tillförs genom den förhöjda finansieringsavgiften skall användas till att finansiera en sänkning av inkomstskatterna för förvärvsarbete. Mot denna bakgrund anser regeringen att främst de medlemmar som kan komma att omfattas av rätten till jobbskatteavdrag genom sina medlemsavgifter bör finansiera den förhöjda finansieringsavgiften. Kostnaden för den förhöjda finansieringsavgiften bör dock fördelas så att ingen behöver betala mer än 300 kronor per månad i höjd medlemsavgift på grund av den förhöjda finansieringsavgiften. Kostnaden för den förhöjda finansieringsavgiften bör inte belasta arbetslösa medlemmar. Vilka som skall betraktas som arbetslös i detta avseende bör överensstämma med dem som kassorna skall vara skyldiga att betala förhöjd finansieringsavgift för. Regeringen föreslår därför att en kassas möjligheter att fördela kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften begränsas så att medlemsavgiften för icke arbetslös medlem får höjas med högst 300 kronor och att den inte får höjas alls för arbetslösa medlemmar på grund av den förhöjda finansieringsavgiften. Regeringens avsikt är dock, som *Lagrådet* noterat, att denna begränsning inte bör utgöra något hinder mot att höja

6.2.3 Definition av arbetslös medlem

Regeringens förslag: Med arbetslös avses i 41 § en person, som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda finansieringsavgiften avser, fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning enligt 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Utkastets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utkastets förslag innehöll dock inte någon tydlig uppgift om att utbetalad ersättning skall gälla för den aktuella månaden.

Remissinstanserna: *Statskontoret* påtalar att definitionen följer SCB:s definition av arbetslös samt att det blir en margineffekt att arbeta en dag. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* menar att det kan finnas negativa incitament att ta kortare anställningar vilket är olyckligt eftersom dessa ofta är en ingång till mer arbete. *IFAU* anser att lagtexten är otydlig. *SKL* ser en risk för att personer med försörjningsstöd får förhöjd avgift för sitt medlemskap i arbetslöshetskassan med krav på försörjningsstöd också för detta. *LO* anser det orättvist att arbete enstaka dagar skall ge förhöjd avgift. *TCO* nämner problemet med tröskeeffekter som motverkar arbetslinjen. *SO* ser problem för kassorna att känna till att en person med aktivitetsstöd arbetar någon kväll eller helg. *IAF* konstaterar att kassorna måste inhämta uppgifter till exempel om arbete vid sidan av aktivitetsstöd. Vad gäller jämställdhet anser *LO* att det finns risk att löntagare ställer sig utanför av kostnadsskäl. Detta gäller särskilt utrikes födda och deltidsarbetande, de senare ofta kvinnor. *TCO* anser att förslaget drabbar kvinnor, föräldralediga, studerande och deltidsarbetande. *SACO* framhåller att kvinnor dominerar i akademikeryrken med låga löner. *SO* anser att förslaget är könsdiskriminerande eftersom kvinnor arbetar i deltids- och visstidsanställningar och arbete ger förhöjd finansieringsavgift.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att i princip alla bör vara med och ta ett ökat ekonomiskt ansvar för kostnaderna för arbetslöshetsersättningen genom ökad egenfinansiering i form av förhöjd finansieringsavgift. Det kan dock vara rimligt att arbetslösa befrias från skyldigheten att betala en förhöjd medlemsavgift. Regeringen anser det angeläget att det skapas en tydlig definition av vem som bör undantas från förhöjd finansieringsavgift. Det finns många olika arbetslöshetsbegrepp men i detta sammanhang bör arbetslös definieras som en person som fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd och inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till inkomst för tid som anges i 13 § ALF under kalendermånaden. I 13 § ALF anges att som tid med förvärvsarbete anses även tid då den sökande 1. haft semester, 2. varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön av någon annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförvarspåbudsplikt eller barns födelse, eller 3. på grund av anställningens upphörande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön. Har personen förvärvsarbetat eller haft

rätt till inkomst som anges i 13 § ALF kan han eller hon enligt det förslag som regeringen lämnat i budgetpropositionen inom skatteområdet komma att få en skattereduktion (jobbskatteavdrag) som gott och väl kompenserar honom eller henne för en förhöjd finansieringsavgift. Personer som fått aktivitetsstöd enligt förordningen om aktivitetsstöd bör i detta sammanhang jämföras med dem som fått arbetslöshetsersättning. Oftast är också nivån på aktivitetsstödet densamma som i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen anser att den grupp som bör undantas från den förhöjda finansieringsavgiften bör begränsas till personer som uppburit arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och inte utfört förvärvsarbete eller har haft rätt till inkomst för tid som anges i 13 § ALF under månaden. Det innebär till exempel att den som varit sjuk, fått föräldrapenning eller studerat inte av det skälet bör befrias från den förhöjda finansieringsavgiften. De som haft sådana hinder för att arbeta får som regel, till skillnad från den som uppburit arbetslöshetsersättning, ”hoppa över” tiden med sådant hinder varför det inte är orimligt att förhöjd finansieringsavgift betalas under den tiden. I 16 och 17 §§ ALF anges i vilka situationer kassan skall bortse från tid då sökanden varit förhindrad att arbeta (överhoppningsbar tid).

Regeringen vill dock samtidigt framhålla den möjlighet som redan i dag finns för arbetslöshetskassorna att differentiera sina avgifter med avseende på olika kategorier medlemmar (41 § första stycket LAK). Regeringen avser att noga följa utvecklingen avseende effekterna på olika grupper och hur arbetslöshetskassorna väljer att utforma sina avgifter. En viktig fråga att analysera är bland annat de långtidssjukskrivnas situation. När en samlad bedömning kan göras avser regeringen att återkomma till riksdagen i den utsträckning det finns skäl att föreslå förändringar i lagstiftningen.

Regeringen föreslår att det i LAK införs en definition av begreppet arbetslös och att definitionen begränsas till att gälla vid tillämpning av 41 § i lagen. Vid tillämpning av bestämmelserna i 41 och 48 §§ bör som icke arbetslös medlem anses sådan medlem som inte omfattas av definitionen för arbetslös.

Vissa remissinstanser påtalar att avgränsningen av vem som skall anses som arbetslös enligt den föreslagna definitionen medför att även den som arbetar i liten omfattning kommer att få betala medlemsavgift som täcker den förhöjda avgiften. Regeringen är medveten om att detta är en konsekvens av förslaget. Vissa remissinstanser har påtalat att det kan finnas en risk för att arbetslösa väljer att inte ta ett tillfälligt arbete, för att slippa betala den högre avgiften. Regeringen delar inte uppfattningen att arbetslösa skulle sätta i system att avstå från att arbeta för att slippa en avgift på upp till 300 kronor i månaden. Ett av grundvillkoren för arbetslöshetsersättning är att personen aktivt söker arbete. Det är såväl arbetslöshetskassornas som Arbetsmarknadsverkets uppgift att kontrollera att den som ansöker om ersättning inte undandrar sig att ta arbete. Den som ansöker om arbetslöshetsersättning har inte frihet att bestämma huruvida han eller hon skall arbeta eller inte. Avstår sökanden utan godtagbart skäl från att ta lämpligt arbete är sanktionen enligt dagens regelverk nedsättning av ersättningen. Det av regeringen i budgetpropositionen föreslagna jobbskatteavdraget skapar också ekonomiska incitament för sökande att arbeta i stället för att uppbära bidrag. Jobb-

skatteavdraget bidrar även till ekonomisk jämställdhet genom att det i större utsträckning än i dag kommer att löna sig att arbeta och att utöka sin arbetstid från deltid i begränsad omfattning till mer deltid eller att gå från deltid till heltid.

Vissa remissinstanser anser att definitionen är otydlig och att det dessutom kan bli svårt att kontrollera till exempel om den som fått aktivitetsstöd utfört förvärvsarbete. Regeringen anser att förslaget till definitionen av arbetslös bör förtydligas så att det klart framgår att det är enbart arbetslöshetsersättning respektive aktivitetsstöd som avser den aktuella kalendermånaden som skall beaktas. Vilka uppgifter den som önskar erhålla arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd i övrigt skall redovisa till kassan, för att kassan skall kunna bedöma frågan om förhöjd finansieringsavgift eller ej, bör justeras om inte tillräcklig uppgiftsskyldighet redan föreligger. Eventuella kompletteringar i detta avseende förutsätter dock inte någon lagändring.

6.2.4 Följdändring för den kompletterande kassan

Regeringens förslag: Vid tillämpning av förhöjd finansieringsavgift för den kompletterande kassan gäller bestämmelserna för de anslutna i stället för medlemmarna. Bestämmelsen om hur reglerna om utjämningsavgift skall tillämpas skall tas bort.

Utkastets förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan.

Skälen för regeringens förslag: I 85–87 b §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor finns regler för den kompletterande arbetslöshetskassan (Alfa-kassan). I 87 § finns regler om vilka av övriga regler i lagen som skall tillämpas på Alfa-kassan. Av 87 § tredje stycket framgår att vissa särskilt uppräknade bestämmelser i dessa fall gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Till följd av de ändringar som regeringen föreslår i avsnitt 6.2.1 bör upplysningen om hur reglerna om utjämningsavgift skall tillämpas i detta avseende tas bort och ersättas av en upplysning om hur reglerna om förhöjd finansieringsavgift skall tillämpas.

6.2.5 Bidrag till arbetslöshetskassor

Regeringens förslag: Regeringen får besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för andra ändamål än dem som anges i 93 §.

Utkastets förslag: Inget förslag lämnades i detta avseende.

Remissinstanserna: *SKL* anser att en kassas administrationskostnader bör bekostas av medlemmarna då detta bör ge ett incitament till att åstadkomma effektiv administration. *SO* och *IAF* anser att små kassor med höga administrationskostnader bör ges kompensation för det fall systemet med utjämningsbidrag tas bort.

Skälen för regeringens förslag: Flera remissinstanser påtalar att de kassor som enligt nu gällande regler tilldelas utjämningsbidrag inte kommer att kunna finansiera sin verksamhet utan att höja medlems-

avgifterna i betydande omfattning för det fall systemet med utjämningsavgift och utjämningsbidrag avskaffas. Dessa remissinstanser anser att utjämningsystemet inte bör tas bort eller i vart fall bör finnas kvar till dess en total revidering av regelverket genomförs. Regeringen anser mot bakgrund av vad remissinstanserna anfört att det finns skäl att föreslå att regeringen får ett bemyndigande att besluta om ett särskilt bidrag till en arbetslöshetskassa som har höga administrationskostnader per medlem.

6.2.6 Överklagande

Regeringens bedömning: Den nuvarande ordningen för överklagande, som innebär att beslut av en arbetslöshetskassa i fråga om avgiftens storlek överklagas hos IAF, bör behållas tills vidare men ses över i ett annat sammanhang.

Utkastet: Inget uttalande gjordes i detta avseende.

Remissinstanserna: IAF anser att det bör övervägas hur ett beslut att inte medge undantag till förhöjd medlemsavgift skall kunna överklagas.

Skälen för regeringens bedömning: Ett beslut av en arbetslöshetskassa i fråga om avgiftens storlek kan enligt nuvarande ordning överklagas hos IAF. Inspektionens beslut kan överklagas hos regeringen. Om regeringens beslut kan anses innefatta en prövning av en enskilds civila rättigheter eller skyldigheter, kan den enskilde ansöka om rättsprövning av beslutet enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Det är möjligt att en kassas beslut i fråga om avgifter i stället bör överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det saknas dock underlag för att inom ramen för detta lagstiftningsärende bedöma vilka konsekvenser en sådan ändring kan få. Frågan bör därför ses över i ett annat sammanhang.

6.3 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Föreslagna lagändringar skall träda i kraft den 1 januari 2007. Vissa övergångsbestämmelser skall införas.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att den ökade egenfinansieringen genomförs så snart som möjligt. Regeringen har föreslagit omfattande skattesänkningar. Som en väsentlig del av finansieringen av denna reform ingår en ökad egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen. Reformens olika delar bör träda i kraft samtidigt. Regeringen anser därför att lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2007. Äldre föreskrifter bör fortsätta att tillämpas för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet av de nya reglerna. Äldre regler om i vilka avseenden regeringen får meddela föreskrifter bör gälla för tid före ikraftträdandet.

7.1 Ekonomiska konsekvenser

De förslag när det gäller rätten till arbetslöshetsersättning som regeringen lämnar i denna proposition innebär utgiftsminskningar på cirka 2,7 miljarder kronor under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad för budgetåret 2007. Genom förslaget om förhöjd finansieringsavgift beräknar regeringen att individernas bidrag till kostnaderna för arbetslöshetsersättningen förstärks med 10 miljarder kronor per år. Intäkten i form av förhöjd finansieringsavgift kommer dock att variera under åren som en direkt följd av variationer i arbetslösheten.

Förändringarna när det gäller rätten till arbetslöshetsersättningen kommer att få konsekvenser för individers ekonomiska situation. Vissa kommer att få lägre ersättning än vad de skulle ha fått enligt dagens regler. Andra, dvs. de som arbetar, kommer att få en högre avgift för medlemskapet i en arbetslöshetskassa på grund av den förhöjda finansieringsavgiften. Höjningen kommer dock att begränsas till 300 kronor per månad och alltså inte tas ut av arbetslösa. Den sänkning av inkomstskatterna för förvärvsarbetande (jobbskatteavdraget) som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2007 blir sammantaget betydligt större än höjningen av egenavgifterna i arbetslöshetsförsäkringen. Det bör också framhållas att förslagen i denna proposition, tillsammans med regeringens övriga politik för att öka sysselsättningen, innebär att många fler kommer att arbeta och därmed förbättra sin ekonomiska situation.

Vissa av förslagen kan ha påverkan på det försörjningsstöd som kommunerna utger enligt socialtjänstlagen. Att den högsta dagpenningen inte längre skall vara högre under de första 100 dagarna bör dock inte ha någon sådan påverkan. Sänkningen av ersättningsnivån till 70 respektive 65 procent bedöms också ge begränsade effekter på försörjningsstödet. Detta eftersom de flesta även efter dessa sänkningar kommer att få högre arbetslöshetsersättning än den norm som gäller för försörjningsstöd. Att ta bort studerandevillkoret och ändra arbetsvillkoret från 70 till 80 timmar innebär att antalet personer som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning minskar. Det går dock inte att närmare bedöma i vilken utsträckning de som inte får arbetslöshetsersättning i stället kommer att få försörjningsstöd. Att ändra ersättningsgrunden från 6 till 12 månader påverkar framför allt dem som arbetar deltid eller är säsonganställda. Dessa grupper kan få en sänkning av sin dagpenning. Det går dock inte heller i dessa fall att närmare bedöma i vilken utsträckning dessa personer kommer att behöva försörjningsstöd.

Den som får försörjningsstöd får betala den förhöjda finansieringsavgiften. Eftersom försörjningsstöd kan lämnas för medlemsavgift till arbetslöshetskassa kommer kommunens kostnader i dessa fall att öka men ökningen bedöms vara marginell.

Samtidigt kommer, såsom angetts ovan, regeringens förslag för att öka sysselsättningen på sikt att innebära att många fler arbetar, vilket också bör minska behoven av försörjningsstöd.

Den samlade ekonomiska effekten för kommunerna är således svår att bedöma. Men även om det skulle innebära ökade kostnader för kommun-

sektorn så är den kommunala finansieringsprincipen inte tillämpbar i detta fall eftersom principen endast innebär att kommuner och landsting skall kompenseras för statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten.

7.2 Jämställdhets- och diskrimineringsaspekter

Vissa av de i sig neutralt utformade förslagen i denna proposition kan sedda var för sig anses medföra konsekvenser som inte är helt neutrala ur ett jämställdhets- eller diskrimineringsperspektiv.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) har i sitt remissvar gjort gällande att regeringens förslag om skärpningen av kraven i det s.k. arbetsvillkoret för rätt till arbetslöshetsersättning missgynnar kvinnor mer än män och att det därmed kan vara diskriminerande. TCO ifrågasätter om förslaget är förenligt med EG-rätten och hänvisar i den delen till rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, och då särskilt artikel 4 i direktivet.

EG-domstolen har i flera rättsfall prövat principen om likabehandling av kvinnor och män. Domstolen har då bl.a. uttalat att artikeln utgör hinder mot en nationell reglering som, även om den är neutralt formulerad, i praktiken missgynnar en betydligt större andel kvinnor än män, om inte denna åtgärd kan anses vara befogad med hänsyn till objektiva faktorer som inte har samband med könsdiskriminering. Inom området för social trygghet anses en reglering eller åtgärd befogad om den syftar till att uppnå ett legitimt social- eller arbetsmarknadspolitiskt mål och är lämplig och nödvändig för att uppnå detta mål.

Det är fler kvinnor än män som arbetar deltid och en viss andel kvinnor kan därmed ha svårare att t.ex. uppfylla arbetsvillkoret. Det bör dock samtidigt påpekas att andelen deltidsarbetare som arbetar mindre än 20 timmar per vecka är relativt liten.

När det gäller syftet med förslagen i propositionen är detta att uppmuntra till arbete och att skapa fler arbetstillfällen för att på så sätt minska det utanförskap som arbetslöshet innebär. Detta är en legitim målsättning inom social- och arbetsmarknadspolitiken. Förslagen är dessutom såsom redovisats en del av en omfattande reform, som aviserats i budgetpropositionen för 2007, för att öka sysselsättningen. Reformen innefattar andra delar av arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken men också skattesystemet. Förslagen skall ses tillsammans, som en helhet.

Regeringen menar vidare att de åtgärder som föreslås är både lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet om ökad sysselsättning och minskat utanförskap.

Den successiva nedtrappningen av arbetslöshetsersättningen syftar till att stärka de arbetslösas incitament för att aktivt söka efter arbete. Både den lägre ersättningen i sig och vetskapen om en framtida sänkning har betydelse. Att ersättningen är lägre eller kommer att bli lägre påverkar sökaktiviteten men också kraven som den arbetslösa personen ställer för att acceptera ett arbete. Ökad sökaktivitet och sänkta krav ökar sannolikheten att få arbete. Stöd för slutsatserna om ersättningsnivåernas på-

verkan på sysselsättningen finns i internationell forskning, se t.ex. Kreuger, AB och Meyer, BD (2002), "Labour Supply Effects of Social Insurance", NBER-Working paper, nr 9014 och OECD:s Employment Outlook (2006). OECD:s analys tyder på att en minskning med 10 procentenheter i den genomsnittliga ersättningsnivån skulle leda till en minskning i jämviktsarbetslösheten med 1,2 procentenheter för ett genomsnittligt OECD-land. Samtidigt skulle det också innebära en ökning i sysselsättning bland kvinnor med 3,2 procentenheter och bland män med 1,7 procentenheter. Andra resultat som redovisas i rapporten visar också att högre nivå och längre varaktighet i ersättningen är förknippat med högre arbetslöshet.

Även de stramare reglerna för att erhålla arbetslöshetsersättning – t.ex. skärpningen av arbetsvillkoret – är ett incitament för arbete (se t.ex. Holmlund [2004], "Hur ser en optimal arbetslöshetsförsäkring ut?", Ekonomisk debatt, årgång 32, nr 4). På samma sätt som när det gäller ersättningsnivåerna kan stramare kvalificeringsvillkor för att få arbetslöshetsersättning påverka både sökaktiviteten och kraven som en sökande ställer på ett arbete. Det bör också påpekas att det redan i dag finns ett kvalifikationskrav i försäkringen bestående av ett något lägre arbetsvillkor än det nu föreslagna. Kravet i sig motiveras bl.a. av att arbetslöshetsförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring och att ersättningens storlek skall reflektera i vilken grad den enskilde stått till arbetsmarknadens förfogande. Det är därför rimligt att reglerna är utformade så att de faktiskt premierar arbete kvantitativt sett.

Den förhöjda finansieringsavgiften ökar medlemmarnas andel av kostnaderna för ersättningen. Utformningen av bestämmelserna innebär att en lägre arbetslöshet i en kassa ger lägre förhöjd finansieringsavgift. Tanken är såsom redovisats i avsnitt 6.2.1 att bestämmelserna skall utgöra ett incitament för både arbetsgivare och arbetstagare att verka för att arbetslösa snabbt skall återgå i arbete och för att arbetslöshetskassorna och dess medlemmar skall hålla nere kostnaderna för arbetslösheten, t.ex. genom skärpt kontroll av utbetalningarna. Den förhöjda avgiften kompenseras dessutom – för både män och kvinnor – av det jobbskatteavdrag som införs samtidigt. Avdraget gynnar genom sin konstruktion särskilt den som jobbar deltid och därmed har lägre lön. Jobbskatteavdraget kommer även att bidra till ekonomisk jämställdhet genom att det i större utsträckning kommer att löna sig att arbeta och att utöka sin arbetstid från deltid i begränsad omfattning till utökad deltid eller att gå från deltid till heltid.

Förslagen skall dessutom, såsom angetts ovan, ses som en helhet.

Sammanfattningsvis gör regeringen den bedömningen att de lagförslag som nu läggs fram är förenliga med såväl EG-rätten som vår nationella diskrimineringslagstiftning, som i mycket bygger på den EG-rättsliga. Regeringens politik sammantaget, som syftar till en ökad sysselsättning och till att den som är arbetslös snabbt skall komma åter i arbete, innebär också att både män och kvinnor på sikt gynnas av regeringens förslag.

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

7 §

Ändringen i paragrafen är av redaktionell art, som en följd av att det s.k. studerandevillkoret upphävs.

12 §

Paragrafen anger när det s.k. arbetsvillkoret är uppfyllt.

De föreslagna ändringarna innebär en höjning av de tidsgränser som anges i paragrafen.

Förslagen behandlas i avsnitt 5.2.

13 a §

Paragrafen reglerar rätten att, vid uppfyllandet av arbetsvillkoret, i viss omfattning jämställa tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt eller erhållen föräldrapenningförmån enligt lagen om allmän försäkring med förvärvsarbete.

De föreslagna ändringarna innebär, liksom i föregående paragraf, en höjning av de tidsgränser som anges i paragrafen.

Förslagen behandlas i avsnitt 5.2.

18–19 §§

Det s.k. studerandevillkoret avskaffas. Paragraferna upphävs därför.

Förslagen behandlas i avsnitt 5.4.

25 §

Paragrafens *andra stycke* har ändrats med anledning av att högre dagpenning inte längre skall lämnas under de första 100 dagarna av en ersättningsperiod.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.5.

26 §

Paragrafen anger de procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden med vilka dagpenning lämnas.

Under en inledande period lämnas ersättning med 80 procent för att sedan trappas ner till först 70 procent och sedan 65 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

En sökande som dag 300 är förälder till barn under 18 år skall dock ha rätt till 70 procents ersättningsgrad under längre tid än övriga. Bestämelsen omfattar såväl biologiska föräldrar som adoptivföräldrar.

28 §

I paragrafens *första stycke* anges hur normalarbetstiden skall beräknas.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.6.

30 a §

I paragrafen regleras för närvarande hur ersättning i vissa fall skall beräknas till den som får ersättning sedan det s.k. studerandevillkoret har uppfyllts. Paragrafen upphävs nu, eftersom bestämmelserna om studerandevillkor upphävs

Förslaget finns i avsnitt 5.4.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Lagen träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Under denna punkt behandlas de sökande som, innan lagen träder i kraft, fullt ut har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12 och 13 a §, dvs. i deras äldre lydelse. Sådana sökande har rätt till ersättning under förutsättning att övriga villkor är uppfyllda. I övrigt tillämpas de nya bestämmelserna på sådana sökande. Bestämmelsen gäller oavsett om arbetsvillkoret enligt 12 § första stycket har uppfyllts enligt punkten 1 eller punkten 2. Denna rätt till ersättning gäller bara för den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet. En ersättningsperiod kan, under vissa förutsättningar, förlängas. Även förlängningstiden ingår i ersättningsperioden, varför denna punkt också gäller för ersättning under förlängningstiden.

3. Under denna punkt behandlas de sökande som, innan lagen träder i kraft, bara delvis har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12 § första stycket 1. Innebörden är att den sökande skall tillgodoräknas de kalendermånader före ikraftträdandet som arbete utförts under minst 70 timmar. I övrigt tillämpas de nya bestämmelserna, vilket innebär att för resterande kalendermånader, dvs. efter lagens ikraftträdande, måste arbete ha utförts under minst 80 timmar. Liksom vid föregående punkt gäller denna rätt bara vid prövning av rätt till ersättning under den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet.

4. Under denna punkt behandlas de sökande som, innan lagen träder i kraft, bara delvis har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12 § första stycket 2. Innebörden är att den sökande skall tillgodoräknas de kalendermånader före ikraftträdandet som arbete utförts under minst 45 timmar. I övrigt tillämpas de nya bestämmelserna, vilket innebär att för resterande kalendermånader, dvs. efter lagens ikraftträdande, måste arbete ha utförts under minst 50 timmar. Dessutom måste sökanden ha haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader.

5. Under denna punkt behandlas de sökande som, för uppfyllande av arbetsvillkoret, åberopar 12 § första stycket 2 och 13 a § och som dessutom bara delvis har uppfyllt villkoren i dessa bestämmelser. En sådan sökande får, beträffande kravet på förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader, tillgodoräkna sig de kalendermånader före ikraftträdandet

som arbete utförts under minst 45 timmar. För de återstående 2 månaderna får sökanden tillgodoräkna sig de kalendermånader före ikraftträdandet som sökande utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspåbudsplik eller fått förädrapenningförmån enligt lagen om allmän försäkring under minst 45 timmar.

I övrigt tillämpas de nya bestämmelserna, vilket innebär att för resterande kalendermånader, dvs. efter lagens ikraftträdande, måste arbete ha utförts under minst 50 timmar. Dessutom måste, beträffande kravet i 12 § första stycket 2 på förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader, minst 330 av de angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som för varje månad har utförts med minst 45 timmar före lagens ikraftträdande eller med minst 50 timmar därefter.

6. Under denna punkt behandlas de sökande som kvalificerar sig för ersättning med stöd av studerandevillkoret. Om en sådan sökande fullt ut har uppfyllt detta villkor har han rätt till ersättning under förutsättning att övriga villkor är uppfyllda. Detta gäller, liksom i de fall som behandlas under punkten 2, bara för den första ersättningsperioden efter det att studerandevillkoret har uppfyllts. Den som endast delvis har uppfyllt studerandevillkoret har inte rätt att tillgodoräkna sig detta.

7. Denna punkt berör de personer som redan uppbär ersättning då lagen träder i kraft. Bestämmelsen innebär att den redan fastställda normalarbetstiden skall fortsätta att tillämpas under återstoden av ersättningsperioden.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

17 a §

I paragrafens *första stycke* regleras den s.k. överhoppningsbara tiden, som för närvarande uppgår till högst sju år.

Genom lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring infördes ett nytt *andra stycke* i paragrafen med innebörd att den begränsning av ramtiden till sju år, under vissa förutsättningar, inte skall gälla för sökande som avses i 16 § 7, dvs. sökanden som varit förhindrade att arbeta på grund av att han eller hon följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet. Denna ändring träder i kraft den 1 januari 2007 och har alltså ännu inte trätt i kraft.

Den nu aktuella ändringen innebär att tidsbegränsningen av den överhoppningsbara tiden i *första stycket* sänks till fem år. Någon ändring av *andra stycket* föreslås inte.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

De nu och tidigare föreslagna ändringarna träder i kraft den 1 januari 2007.

Nu införs en ny övergångsbestämmelse som innebär att för den som karenstiden enligt 21 § har börjat löpa innan lagen träder i kraft skall 17 a § första stycket i dess äldre lydelse tillämpas vid beräkning av den sökandes ramtid. Det betyder att den överhoppningsbara tiden för dessa personer får uppgå till högst sju år. Undantagsregeln i det av riksdagen tidigare beslutade andra stycket skall dock tillämpas även för dem för vilka karenstid har börjat löpa före ikraftträdandet.

Övergångsbestämmelsen gäller såväl för sökande som vid ikraftträdandet redan är inne i en ersättningsperiod som för sökande som vid ikraftträdandet har rätt till ersättning och som har påbörjat men ännu inte hunnit uppfylla hela karensvillkoret.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

41 §

Innehållet i *första stycket* justeras med anledning av att systemet med utjämningsavgifter upphör att gälla och en förhöjd finansieringsavgift införs, se kommentaren till 48 §. Medlemsavgifter skall i fortsättningen tas ut i den omfattning att de tillsammans med övriga inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalning av finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift samt övriga utgifter.

Andra stycket innehåller en begränsning av kassornas möjlighet att höja medlemsavgiften. En kassas skyldighet att betala förhöjd finansieringsavgift (se kommentaren till 48 §) får inte leda till att kassan höjer medlemsavgiften för arbetslös medlem eller till att kassan höjer avgiften för icke arbetslös medlem med mer än 300 kronor i månaden på grund av den förhöjda finansieringsavgiften. En kassa får således inte höja medlemsavgiften utöver vad som anges i paragrafen för att täcka kostnaderna för vad som skall betalas in till staten. Begränsningen av hur medlemsavgiften får höjas påverkar inte en kassas möjlighet att ta ut medlemsavgifter för att täcka administrationskostnader. Vem som i detta sammanhang skall anses som arbetslös respektive motsatsvis icke arbetslös följer av definitionen i 41 a §.

Enligt första stycket får kassorna differentiera medlemsavgifterna. En kassa som så önskar har möjlighet att sänka medlemsavgiften för t.ex. studerande, sjuka eller föräldralediga och fördela kostnaden på övriga medlemmar. Detta får dock, om det gäller en fördelning av kostnader för den förhöjda finansieringsavgiften, ske inom ramen för en höjning av medlemsavgiften på högst 300 kr per månad.

41 a §

Paragrafen innehåller en definition av begreppet arbetslös vid tillämpning av 41 §. Med arbetslös avses i detta sammanhang en person som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda finansieringsavgiften avser fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning för den tid som avses i 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Definitionen skall tillämpas motsatsvis för att bedöma vem som inte är arbetslös vid tillämpning av 41 och 48 §§.

Bestämmelsen innebär till exempel att en person som till större delen av månaden uppburit arbetslöshetsersättning men någon kort del av månaden utfört förvärvsarbete inte anses som arbetslös i detta sammanhang. Det innebär även att en person som till viss del av månaden uppburit arbetslöshetsersättning och till övrig del av månaden uppburit sjukpenning och alltså inte till någon del av månaden utfört förvärvsarbete skall anses som arbetslös. Eftersom en person som under hela månaden varit sjukskriven inte kan ha uppburit arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd kan en sådan person i detta sammanhang inte anses som arbetslös. Genom hänvisningen till 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring jämföras en person som utfört förvärvsarbete med 1. en person som haft semester, 2. varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön av någon annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller barns födelse, eller 3. på grund av anställningens upphörande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön.

Enbart arbetslöshetsersättning respektive aktivitetsstöd som avser den aktuella kalendermånaden är, vid tillämpning av 41 respektive 48 §§, relevant för befrielse från den högre avgiften en viss kalendermånad. Den som har rätt till ersättning under en viss månad skall alltså inte ha möjlighet att få nedsättning av avgiften för även en senare månad för vilken han eller hon inte under någon dag haft rätt till aktuell ersättning genom att sända in ett kassakort med begäran om ersättning för vissa dagar vid en senare tidpunkt. Den som önskar tillgodogöra sig en lägre avgift bör ha en skyldighet att visa att han eller hon uppfyller förutsättningarna för detta.

48 §

Det tidigare systemet med utjämningsavgifter (och utjämningsbidrag) upphör att gälla.

Av *första stycket* följer att en arbetslöshetskassa skall betala en finansieringsavgift. Finansieringsavgiften skall beräknas med utgångspunkt från antalet medlemmar i kassan under kalendermånaden. Genom denna förändring i beräkningsunderlaget beaktas förändringar av medlemsantalet under året. Skyldigheten att betala finansieringsavgift kommer därigenom att anpassas till det antal medlemmar som kassan har möjlighet att kräva in medlemsavgifter från.

Av *andra stycket* följer att en arbetslöshetskassa även skall betala en förhöjd finansieringsavgift. Denna skall beräknas med utgångspunkt från antalet icke arbetslösa medlemmar i kassan under kalendermånaden. I de fall en kassa ännu inte har uppgift om antalet arbetslösa medlemmar måste kassan behandla medlemmarna som icke arbetslösa. Regeringen har enligt 49 § ett bemyndigande att bland annat meddela föreskrifter om när betalningarna skall göras.

Tredje stycket innebär att den förhöjda finansieringsavgiften skall vara 300 kronor för varje icke arbetslös medlem för en kassa som på grund av begränsningsregeln i 41 § andra stycket inte kan debitera medlems-

avgifter i tillräcklig omfattning för att få full täckning för den förhöjda finansieringsavgiften vid en beräkning enligt andra stycket.

Av *fyjärde stycket* följer att en arbetslöshetskassa högst skall betala finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift med ett belopp som motsvarar vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

Storleken på de avgifter som skall betalas enligt paragrafen är bland annat beroende av antalet medlemmar som fanns i kassan den sista dagen i kalendermånaden respektive hur många medlemmar i kassan som inte var arbetslösa under kalendermånaden. Detta leder till att betalningarna kommer att kunna göras först i efterskott. Föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna skall göras kommer att meddelas med stöd av bemyndigandet i 49 §.

49 §

Bemyndigandet i paragrafen innefattar nu en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om när och på vilket sätt förhöjd finansieringsavgift skall betalas.

Regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om utjämningsavgift och utjämningsbidrag slopas.

87 §

Justeringen i *tredje stycket* är en följd av att systemet med utjämningsavgift upphör att gälla och att ett nytt system med förhöjd finansieringsavgift införs, jämför kommentaren till 48 §.

93 a §

Genom den nya bestämmelsen får regeringen ett bemyndigande att besluta om bidrag för andra ändamål än dem som anges i 93 §. Regeringen får därigenom till exempel möjlighet att besluta om extra bidrag till en kassa som har höga administrationskostnader per medlem.

Ikraftträdande

Lagen kommer att gälla från och med den 1 januari 2007. Äldre föreskrifter skall fortsätta att tillämpas för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet av de nya reglerna. Äldre regler om i vilka avseenden regeringen får meddela föreskrifter gäller för tid före ikraftträdandet.

Lagförslagen i utkastet till proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete

Prop. 2006/07:15
Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring⁷

dels att 18, 19 och 30 a §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 18 § skall utgå,

dels att 7, 12, 13 a, 25, 26, och 28 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §⁸

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ *eller studerandevillkoret enligt 19 §* (medlemsvillkor).

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ (medlemsvillkor).

12 §

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 70 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

---

⁷ Senaste lydelse av
18 § 2003:330
19 § 2003:330
30 a § 2003:330.

⁸ Senaste lydelse 2003:330.

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning skall den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

13 a §⁹

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämföras med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 300 av de där angivna 450 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 330 av de där angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 50 timmar.

25 §¹⁰

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag. *Dagpenning kan under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod lämnas med en högre dagpenning än under resterande dagar. Den högsta dagpenningen kan begränsas i tiden för personer som utför deltidsarbete.*

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag.

⁹ Senaste lydelse 2000:1460.

¹⁰ Senaste lydelse 2000:1460.

26 §

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med 80 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden,

- 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,

- 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och

- 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För sökande som är underhållsskyldig mot barn skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av ersättningsperioden.

När det bestäms med vilken procentsats ersättning skall lämnas skall dag då sökande fått aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd jämföras med ersättningsdag enligt denna lag.

28 §¹¹

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylls. Om arbetsvillkoret uppfylls genom det arbetsvillkor som anges i 12 § första stycket 1 får, om detta är förmånligare för den sökande, som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden i allt det förvärvsarbete som utförts under hela ramtiden enligt samma paragraf. Vid denna beräkningsmetod får dock endast månad då den sökande utfört arbete under minst 70 timmar räknas med.

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden under hela den i 12 § stadgade ramtiden om tolv månader.

---

¹¹ Senaste lydelse 2006:470.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. För sökande som helt har uppfyllt då gällande arbetsvillkor före ikraftträdandet skall föreskrifterna i 12 och 13 a §§ i sina äldre lydelse fortfarande gälla. Vid fastställande av om det nya arbetsvillkoret enligt 12 § första stycket 1 uppfyllts, skall dessutom även kalendermånader före ikraftträdandet då sökande arbetat minst 70 timmar tillgodoräknas. Vid fastställande av om de nya arbetsvillkoren enligt 12 § första stycket 2 eller 13 a § andra stycket uppfyllts, skall på samma sätt även kalendermånader före ikraftträdandet då sökande förvärvat arbetat, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid om motsvarar minst 45 timmar tillgodoräknas.

3. För sökande som har ansökt om ersättning enligt ett studerandevillkor före ikraftträdandet skall föreskriften i 7 § i sin äldre lydelse och de nu upphävda föreskrifterna i 18, 19 och 30 a §§ fortfarande gälla.

4. För sökande som påbörjat fullgörandet av karenstiden före ikraftträdandet skall föreskriften i 28 § i sin äldre lydelse fortfarande gälla.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 17 a § i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §

Tid som enligt 16, 17 eller 23 §§ inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst *sju* år.

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst *fem* år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. För sökande som påbörjat fullgörandet av karenstiden före ikraftträdandet skall föreskriftens första stycket i sin äldre lydelse fortfarande gälla.

Förteckning över remissinstanserna (utkastet till proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete)

Prop. 2006/07:15
Bilaga 2

1. Kammarrätten i Stockholm
2. Länsrätten i Stockholms län
3. Försäkringskassan
4. Riksrevisionen
5. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
6. Arbetsgivarverket
7. Statskontoret
8. Arbetsmarknadsstyrelsen
9. ILO-kommittén
10. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
11. Stockholms Universitet, Institutet för social forskning
12. Uppsala Universitet, Nationalekonomiska institutionen
13. Sveriges Kommuner och Landsting
14. Landsorganisationen i Sverige
15. Tjänstemännens centralorganisation
16. Sveriges Akademikers centralorganisation
17. Svenskt Näringsliv
18. Arbetslöshetskassornas samorganisation
19. Företagarna

Företrädare för remissinstanserna nummer 3, 5–8, 10 samt 12–19 närvarade vid ett remissmöte den 30 oktober 2006. Dessa remissinstanser har även gett in skriftliga yttranden.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

dels att 41, 48, 49 och 87 §§ samt rubriken närmast före 48 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 41 a och 93 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *utjämningsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

Föreslagen lydelse

41 §

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får inte för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften höja medlemsavgiften

- 1. för arbetslös medlem, eller*
- 2. med mer än 300 kronor i månaden för medlem som inte är arbetslös i den mening som avses i 41 a §.*

41 a §

Med arbetslös avses i 41 § en person som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda finansieringsavgiften avser fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning för den tid som avses i 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Finansieringsavgift och utjänningsavgift

Arbetslöshetskassorna skall för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senast förflutna verksamhetsåret till staten betala

1. en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning som avser inkomstbortfallsförsäkringen med ett belopp som motsvarar 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift), och

2. en avgift för finansiering av ett för kassorna gemensamt utjänningsbidrag med ett belopp som motsvarar tre procent av den gällande högsta dagpenningen (utjänningsavgift).

Finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift

48 §

En arbetslöshetskassa skall till staten betala en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i kalendermånaden. Avgiften skall motsvara 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift).

En arbetslöshetskassa skall utöver avgiften enligt första stycket för samma ändamål betala en avgift för varje medlem i kassan som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under kalendermånaden (förhöjd finansieringsavgift). Denna avgift beräknas enligt följande:

– från genomsnittet av en kassas totalt utbetalda dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen per månad och medlem under perioden juli till och med juni närmast föregående år subtraheras motsvarande belopp för samtliga kassor,

– skillnaden multipliceras med 0,00016,

– produkten multipliceras med

235,

– varefter 235 adderas till den senare produkten.

Avgiften enligt andra stycket skall dock vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § när arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter i tillräcklig omfattning.

De avgifter som en arbetslöshetskassa skall betala enligt första och andra styckena får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

49 §

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras *samt om utjämningsbidrag.*

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras.

87 §¹²

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *utjämningsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är med-

¹² Senaste lydelse 2004:225.

lemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Prop. 2006/07:15
Bilaga 3

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

93 a §

Regeringen får besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för andra ändamål än dem som anges i 93 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanserna (utkastet till lagrådsremiss Finansiering av arbetslöshetsförsäkringen)

Prop. 2006/07:15
Bilaga 4

1. Kammarrätten i Stockholm
2. Länsrätten i Stockholms län
3. Försäkringskassan
4. Riksrevisionen
5. Arbetsgivarverket
6. Statskontoret
7. Arbetsmarknadsstyrelsen
8. ILO-kommittén
9. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
10. Stockholms Universitet, Institutet för social forskning
11. Uppsala Universitet, Nationalekonomiska institutionen
12. Sveriges Kommuner och Landsting
13. Landsorganisationen i Sverige
14. Tjänstemännens centralorganisation
15. Sveriges Akademikers centralorganisation
16. Svenskt Näringsliv
17. Arbetslöshetskassornas samorganisation
18. Företagarna
19. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Företrädare för remissinstanserna nummer 3, 5–7, 9 och 12–19 närvarade vid ett remissmöte den 23 oktober 2006. Dessa remissinstanser har även gett in skriftliga yttranden.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

dels att 41, 48, 49 och 87 §§ samt rubriken närmast före 48 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 41 a och 93 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *utjämningsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

Föreslagen lydelse

41 §

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får inte för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften höja medlemsavgiften

- 1. för arbetslös medlem, eller*
- 2. med mer än 300 kronor i månaden för medlem som inte är arbetslös i den mening som avses i 41 a §.*

41 a §

Med arbetslös avses i 41 § en person som för den kalendermånad som den förhöjda finansieringsavgiften avser fått arbetslösersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning enligt 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Finansieringsavgift och utjämningssavgift

Finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift

48 §

Arbetslöshetskassorna skall för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senast förflutna verksamhetsåret till staten betala

1. en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning som avser inkomstbortfallsförsäkringen med ett belopp som motsvarar 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift), och

2. en avgift för finansiering av ett för kassorna gemensamt utjämningsbidrag med ett belopp som motsvarar tre procent av den gällande högsta dagpenningen (utjämningsavgift).

En arbetslöshetskassa skall till staten betala en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem i kassan under kalendermånaden. Avgiften skall motsvara 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift).

En arbetslöshetskassa skall utöver avgiften enligt första stycket för samma ändamål betala en avgift för varje medlem i kassan som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under kalendermånaden (förhöjd finansieringsavgift). Denna avgift beräknas enligt följande:

– från genomsnittet av en kassas totalt utbetalda dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen per månad och medlem under perioden juli till och med juni närmast föregående år subtraheras motsvarande belopp för samtliga kassor,

– skillnaden multipliceras med 0,00016,

– produkten multipliceras med 235,

– varefter 235 adderas till den senare produkten.

Avgiften enligt andra stycket skall dock vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § när arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter i tillräcklig omfattning.

49 §

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket

sätt betalningarna enligt 48 § skall göras *samt om utjämningsbidrag*.

sätt betalningarna enligt 48 § skall göras.

Prop. 2006/07:15
Bilaga 5

87 §¹³

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *utjämningsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

93 a §

Regeringen får besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för andra ändamål än de som anges i 93 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet.

---

¹³ Senaste lydelse 2004:225.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-11-10

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, justitierådet Leif Thorsson och regeringsrådet Lars Wennerström.

Finansiering av arbetslöshetsförsäkringen

Enligt en lagrådsremiss den 2 november 2006 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anette Bergene.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänna synpunkter

Ett viktigt inslag i Lagrådets granskning av remitterade förslag är om lagstiftningsärendet beretts på det sätt som föreskrivs i 7 kap. 2 § regeringsformen. Enligt nämnda lagrum skall i sådana ärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Vidare skall, i den omfattning det behövs, sammanslutningar och enskilda lämnas tillfälle att yttra sig. En sådan beredning är av väsentlig betydelse, bl.a. för att påvisa eventuella oklarheter och tillämpningssvårigheter som kan vara förknippade med lagförslaget.

Särskilt vid sådana tillfällen då ett allmänt val lett till regeringsskifte finns det ett intresse, från rent politiska utgångspunkter, av att valresultatet så snart som möjligt får genomslag i den förda politiken. Samtidigt har den då nytillträdda regeringen synnerligen kort tid på sig för att utarbeta propositioner som man önskar lämna till riksdagen inom sådan tid att de kan behandlas redan under infallande hösttermin. Sådana strävanden får emellertid inte leda till att grundläggande bestämmelser om beredningen av lagstiftningsärenden sätts åsido.

Vilka krav som skall ställas på beredningen i ett konkret lagstiftningsärende beror bl.a. på, som kan utläsas av den aktuella bestämmelsen i regeringsformen, lagstiftningens vikt, tillämpningsområde, omfattning och komplexitet. De nu remitterade förslagen till ändringar i lagen om arbetslöshetskassor är inte särskilt omfattande men kommer att beröra ett stort antal personer och är, med den lagtekniska lösning som valts, inte okomplicerade. Förslagen har i Regeringskansliet beretts under mycket kort tid, och remissinstanserna har haft endast en vecka att yttra sig över utkastet till lagrådsremiss. Kretsen av remissinstanser är dock vid och till synes rimligt avvägd. Med hänsyn till det sagda och till förslagets uttalade karaktär av provisorium anser Lagrådet att beredningen, med de påpekanden som görs nedan, får anses godtagbar.

De remitterade förslagen avser att öka inslaget av de försäkrades egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen med hänsynstagande bl.a.

till förekommande arbetslöshet inom respektive arbetslöshetskassas verksamhetsområde. Syftet med reformen anges vara också att med 10 miljarder kronor finansiera föreslagna sänkningar av skatten på arbetsinkomster. Reformen framstår som ett provisorium i avvaktan på förslag om införande av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, som förutskickats i budgetpropositionen för år 2007. Där förutskickas också förslag om förändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Det nu remitterade förslaget om en förhöjd finansieringsavgift kommer, enligt vad som framkommit, i vissa fall att medföra att insatsen för en enskild kassa och dess försäkrade blir större än utfallet. För de kassor som detta gäller kommer således det samlade finansieringsbidraget till arbetslöshetsförsäkringssystemet att innehålla en del som närmast bör karaktäriseras som en skattedel. Detta förhållande har inte i något avseende behandlats i förevarande lagrådsremiss. Mot den bakgrunden förutsätter Lagrådet att frågan ytterligare bereds inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet. Frågan berörs också under 49 § nedan. Vid lagrådsföredragningen har presenterats ett tillägg till lämnade lagförslag av innebörd att ingen kassa skall erlägga finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift med belopp som sammantaget överstiger vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser. Med en sådan reglering, om den senare godtas, torde inte någon skattedel uppkomma i de finansieringsbidrag som olika kassor har att erlägga.

Lagrådsremissen innehåller en begränsad ekonomisk konsekvensanalys; det får antas att en utförligare analys kommer att göras i det blivande förslaget om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. En sådan konsekvens kan vara effekten på utgifterna för försörjningsstöd, om den avsedda sysselsättningsökningen uteblir. I det föreliggande förslaget noteras endast den effekt som uppkommer på dessa utgifter på grund av att även den förhöjda finansieringsavgiften skall kunna täckas av försörjningsstöd.

I konsekvensanalysen framhålls också att förslaget om en förhöjd finansieringsavgift kan få konsekvenser som medför att det inte är "helt neutralt" från jämställdhetssynpunkt. Flera exempel ges.

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen skall det allmänna motverka diskriminering av människor på grund bl.a. av kön. Enligt rådets direktiv 79/7/EEG om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet skall det inte förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, bl.a. vad beträffar skyldigheten att betala avgifter och beräkningen av avgifterna i fråga om lagstadgade system som lämnar skydd vid arbetslöshet. Enligt rådets direktiv 97/80/EG om bevisbörda vid mål om könsdiskriminering – som inte är direkt tillämpligt vid lagstiftning av nu förevarande slag men ger uttryck för grundläggande principer som kommit till uttryck i EG-domstolens praxis – avses med indirekt diskriminering att en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium missgynnar en väsentligt större andel personer av det ena könet. Den är dock tillåten om bestämmelsen eller kriteriet är lämpligt och nödvändigt och kan motiveras med objektiva faktorer som inte har samband med kön.

Om en brist på neutralitet från jämställdhetssynpunkt innefattar en otillåten indirekt diskriminering är en fråga som det ytterst ankommer på EG-domstolen att – ställd inför ett enskilt fall – avgöra. Det framstår emellertid som angeläget att i lagstiftningsärendet de faktorer ytterligare framhålls som gör att vad som kan framstå som en indirekt diskriminering i själva verket skall anses vara lämpligt och nödvändigt samt objektivt motiverat av annat än hänsyn till könstillhörighet.

41 och 41 a §§

Enligt det föreslagna andra stycket i 41 § får en arbetslöshetskassa inte höja medlemsavgiften för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften för en arbetslös medlem eller, för den som inte är arbetslös, med mer än 300 kronor i månaden.

Vem som är att anse som arbetslös i den föreslagna bestämmelsens mening regleras i den föreslagna 41 a §. Definitionen används inte i annan lagstiftning och i förevarande lag endast i 41 och 48 §§. Den ger, som påpekats bl.a. av Statskontoret, upphov till slående tröskeleffekter. Om dessa får någon negativ inverkan på den med reformen avsedda ökningen av arbetsutbudet framstår som svårbedömt. Det förefaller dock sannolikt att de kan leda till att den som kan tacka nej till ett erbjudet arbete omfattande kanske en eller två timmar – t.ex. en musiker i fråga om ett enstaka uppträdande – utan att detta leder till nedsättning av ersättningen i 40 dagar enligt 45 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring får ett ekonomiskt incitament att avstå från erbjudandet.

Vid föredragningen har framhållits att begränsningen av avgiftshöjningen till 300 kronor endast gäller uttaxeringen av själva avgiften (jfr 93 § avseende statens utbetalning till kassorna av kostnaderna för ersättningarna). De kostnader i övrigt som för en kassa kan vara förbundna med den förhöjda finansieringsavgiften – t.ex. de ökade administrationskostnaderna för genomförandet av förändringarna, som avses ske under mycket stark tidspress, och för den månatliga kontrollen av om kassamedlemmarna är arbetslösa eller ej i den nya bestämmelsens mening – får däremot fritt taxeras ut genom en höjning av medlemavgiften. Detta bör klargöras i motiven.

49 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om när och på vilket sätt finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift skall betalas. Jämfört med tidigare innehåller paragrafen inget bemyndigande som tar sikte på bestämmelser om utjämningsavgift och utjämningsbidrag eftersom bestämmelserna härom föreslås bli upphävda medan bemyndigandet i stället utformats så att det även innefattar en föreskriftsrätt med avseende på den förhöjda finansieringsavgiften.

Riksdagen äger inom de ramar som bestämmelserna i 8 kap. regeringsformen medger delegera rätten att besluta om föreskrifter inom vissa rättsområden där beslutanderätten annars skulle ha tillkommit riksdagen. I 8 kap. 7 § regeringsformen undantas dock uttryckligen föreskrifter om skatt från det delegeringsbara området. Till sådana föreskrifter hänförs då inte bara t.ex. regler om vem som är skattskyldig utan också de regler

som gäller grunderna för taxerings- och uppbördsförfarandet (jfr prop. 1973:90 s. 302). Med hänsyn härtill och med beaktande av vad inledningsvis anförts rörande den skattedel som kan uppkomma i det egenfinansieringssystem som nu föreslås kommer bemyndigandet i paragrafen att komma i konflikt med regeringsformens bestämmelser på området. I den mån bemyndigandet inte avser föreskrifter som är att se som rena verkställighetsföreskrifter eller vilar på regeringens restkompetens, där något bemyndigande för övrigt inte erfordras, bör således föreskrifter i det ämne som nu omfattas av det föreslagna bemyndigandet meddelas genom lag. För det fall det ovan nämnda, vid lagrådsföredragningen redovisade tillägget till i lagrådsremissen lämnade lagförslag godtas kan dock i och för sig nu förslaget bemyndigande i paragrafen kvarstå.

Ikraftträdandebestämmelsen

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Från ett kommande riksdagsbeslut till ikraftträdandet blir genomförandetiden således anmärkningsvärt kort. Regeringen är enligt remissen medveten om att det föreslagna snabba genomförandet ställer höga krav på arbetslöshetskassorna. Av remissvaren framgår att ett flertal både större och mindre arbetslöshetskassor inte anser sig kunna genomföra erforderliga förändringar till ikraftträdandet. Detta gäller inte bara stämmobeslut om höjda avgifter i de fall delegation till kassans styrelse inte skett, utan också det tekniska genomförandet i redovisnings- och beräkningssystemen och resursförstärkning för den månatliga kontrollen av arbetslöshetsvillkoren. Det saknas anledning att ifrågasätta kassornas uppgifter i detta avseende och det får anses angeläget att förändringarna kan genomföras i god ordning. Det praktiska genomförandet skulle dock underlättas om inbetalningsterminerna förskjuts på lämpligt sätt, t.ex. till andra eller tredje månaden efter den som månadsinbetalningen skall avse.

En sådan ordning framstår även i övrigt som fortsättningsvis generellt lämplig för att göra det möjligt för kassorna att hinna med den kontroll och övriga administration som erfordras för den månatliga beräkningen av det förhöjda finansieringsbidraget. Bestämmelser härom kan då lämpligen ersätta det bemyndigande som nu föreslås i 49 §. Det är enligt Lagrådets mening för övrigt under alla omständigheter mer lämpligt att i stället för i förordning direkt i lagen om arbetslöshetskassor reglera när betalningarna av finansieringsavgifterna skall göras.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 november 2006

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Odenberg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors

Föredragande: statsrådet Littorin

Regeringen beslutar proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivnings-bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler

---

Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	25 § andra stycket 28 § andra stycket	

Lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	49 §	